

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike. — Inserati do 20 petit a Din 2, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3, vecji inserati petit vrsta Din 4. — Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji. Din 12, za inozemstvo Din 25. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnštvo

Ljubljana, Knafova ul. 5

Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODROŽNICE:

MARIBOR, Grajski trg št. 8. — CELJE, Kocenova ul. 2. — Tel. 190.
NOVO MESTO, Ljubljanska c. tel. št. 26. — Jesenice, Ob kolodvoru 101. —
Račun pri pošt. ček. zavodu v Ljubljani št. 10.354.

POLOŽAJ V JULIJSKI KRAJINI V ITALIJANSKI LUČI

Slovenci se v masah izseljujejo — Strah pred jugoslovenskimi listi „Novi list“ zopet izhaja

Trst, 11. oktobra s. »Piccoloc je poslal posebnega poročevalca v Gorico, ki poroča o preiskavi umora Sottosanta naslednje:

Oblasti še niso izdale nobenega obvestila o izidu preiskave. Kljub temu so upravičeni vzroki za domnevno, da sta bila v skupini teroristične organizacije aretirana tudi ena ali dve osebi, ki sta odgovorni za umor. Pravi morilec je očvidno s pomočjo svojih tovaršev, ki so raztreseni po Vipavski okolici pobegnil preko meje. Morilec pa je bil spoznan v osebi nekega Slovencev iz Vipavske doline, ki je nedavno zbežal iz Italije. Delovanje članov te balkanske organizacije med slovenskim prebivalstvom hoče izvajati pritisk in prebivalstvo živi v stalnem strahu pred člani te organizacije.

O podrobnosti umora pripoveduje poročalec, da je neki deček iz Vrhopola v bližini kraja, kjer je bil umorjen Sottosanti,

videl istega večera dva moža. Prvi je rekel drugemu: »Ali si videl, kako je padel? Ta je moral biti takoj mrtev.«

V nadaljnem prinaša izpod peresa istega poročevalca podrobnosti, kako Slovenci redno prekoračujejo mejo na skrivnih potih. Kako lahko je priti preko meje, dokazuje primer bivšega župana v Vrhopoli Larenčiča, ki je bil nekako pred poldrugim letom obsojen zaradi krvavega spora. Larenčič je prodal svoje posestvo ter odšel v Jugoslavijo. V soboto dopoldne so Lavrentiča zopet opazili v Gorici. Kakor pripovedujejo locvi, ki love po teh krajih, so našli v gostilnah ob meji najnovejše jugoslovenske liste v rokah tamšnjih kmetov. V zadnjem času je odšlo na primer iz Komna 140 oseb preko meje. V nekaterih občinah so izginile cele rodbine.

Vrhopolski župnik Papež je izjavil, da se je takoj po umoru med ljudmi širila govorica, da se je Sottosanti sam ustrelil. »Mi

vsic tako je izjavil župnik, »obžalujemo takoj dejanja, ker prinašajo v prvi vrsti nam samim škodo.«

»Piccoloc ugotavlja, da so vsi prehodi preko meje in vsa tajna zborovanja samo viri protitalijanske propagande.«

»Novi list, ki je včeraj proti pričakovajujočem zopetu izšel prinaša o umoru poročilo, v katerem obojača čin, kakor vsak atentat političnega značaja. List tarna, koliko boli in žalosti je povzročil ta zločin. Takih činov so zmožni samo na pol blazni ljudje.«

Zvezni fašistični tajnik v Gorici Aventanti je poslal državnemu pravništvu v Trst pismo, v katerem opozarja, da razmerje urednikov novega lista ni v skladu z dolžnostmi tiskovnega zakona, ker odgovorni urednik Besednjak ne živi v Gorici, uredniki lista pa niso člani fašistične novinarske zveze. Zato naj se list ustavi in proti urednikom uvede kazensko postopanje.

Priprave za povratek Otona Habsburškega

Restavriranje cesarskega gradu v Budimpešti — Madžarski demantti

Praga, 10. oktobra. »Večer« objavlja poročilo o velikih pripravah za povratek Otona Habsburškega na Madžarsko. Neki politiki iz Češkoslovaške, ki se je mudil več dni v Budimpešti, se je na lastne oči prepričal, da se v vso naglico in docela očitno popravlja cesarski grad. Vseh 230 starih sob se po polnoma na novo ureja in nič ne prikriva, da se vrše te priprave za skrajnji sprejem Otona Habsburškega.

Evropski gospodarski blok proti sovjetski Rusiji

Zanimive informacije pariškega lista o pomenu potovanja trgovinskega ministra Flandina po Srednji Evropi

Pariz, 11. oktobra. M. »La Humanité« piše povodom potovanja trgovinskega ministra Flandina po srednjeevropskih agrarnih državah, da gre za važno akcijo Francije, ki naj združi vse evropske agrarne države na skupnem gospodarskem programu, ki bi služil obenem za osnovo gospodarske akcije Društva narodov. Udeležil se bo tudi agrarne konference, ki se bo sestala 14. t. m. v Bukarešti. Na tej konferenci se bo razpravljalo o zaščitnih ukrepih proti sovjetskemu dumpingu in o organizaciji kontinentalnega gospodarskega bloka proti sovjetski Rusiji. V zvezi s tem se bo po informacijah lista meseca novembra odnosno januarja vršilo tudi v Ženevi v okviru gospodarske komisije Društva narodov posvetovanje o bojkotu sovjetske Rusije. Potovanje Flandina ima namen pripraviti teren za to akcijo.

Herriot o revizijskih mirovnih pogodb

Grenoble, 11. oktobra. Kongres radikalno-socijalistične stranke je nadaljeval razpravo o mirovnem vprašanju. Herriot je omenil, da je Francija prva sprožila idejo evropske federacije, da pa Amerika ne podpira Evrope. Zato je potrebno, da se zanese Evropa le na lastno silo in ustvari organizacijo, ki naj izpolni sedanje Društvo narodov. Nadalje je povdari, da se je posrečilo francoskemu zunanjemu ministru Briandu zasidrati pri Društvu narodov prve temelje bodiče evropske federacije, mnenje pa je, da je treba organizirati Evropo najprej na gospodarskem polju in nato šele na političnem. Nato je obširno razvijal svoje misli o gospodarski evropski federaciji in priznal, da je razen vprašanja evropske zvezne tudi vprašanje revizije mirovnih pogodb zelo nujno in važno. Jaz sem proti reviziji mirovnih pogodb, je nadaljeval,

vendar nas zdovljiva uči, da so bile mirovne pogodbe večkrat revidirane in da je bilo zaradi tega nešteto vojn. Zato bi bila mogoča tudi revizija statuta Društva narodov, da se ustvari močna organizacija, ki bi bolje varovala evropski mir. Ne bom hvalil versailleskega miru, ki ni nicesar drugega, kakor kompromis. Povdarjam pa, da je v čl. 19. statuta Društva narodov določba, ki določa pod nekimi pogoji revizijo mirovnih pogodb. Ne smemo zagrešiti neprevidnosti, da gremo v vprašanju revizije mirovnih pogodb dalje kot Nemčija. Kot francoski demokrat moram izjaviti, da nisem za koncesije nobenemu machiavellizmu. Stojimo na stališču, da se morajo mirovne pogodbe lojalno izvajati in spoštovati in pri tem ostanemo. Skupščina je sprejela to izjavo z burnim odobravanjem.

Panika na newyorški borzi

Tudi včeraj so tečaji rapidno padali — Nad 6 milijonov vrednostnih papirjev prodanih — Milijardne izgube

New York, 11. oktobra. Na newyorški borzi je bil včeraj pravi veliki petek. Vladala je še večja panika kakor v četrtek. Ze takoj po otvoritvi borze so se začela množiti prodajna naročila in promet je dosegel rekord. Prodanih je bilo nič manj kot 6.300.000 komadov delnic. Tečaji so rapidno padali in dosegli še nižjo stopnjo kakor v četrtek. Izgube segajo zopet v milijarde. Tokrat označujejo kot vzrok panike grozilna pisma, ki so jih prejeli u teku četrtega zvečer razni ugledni borziani. Pisma so pisana v italijanskem jeziku in vsebujejo grožnje, da bo vsa Wallstreet zletela v zrak. V nekaterih vilah newyorških magnatov so res tudi našli dinamitne bombe. Oblasti si niso priv na jasem za kaj gre.

Pabstova pogajanja z Italijani

Dunaj, 11. oktobra. Italijanski poslani se je pritožil pri zunanjem ministru dr. Seiplu, ker je neka korespondenca objavila vest, po kateri je imel izgnani major Pabst politična pogajanja z oficijelimi italijanskimi zastopniki v Avstriji. Zato je minister dr. Seipel naprosil župana Seitta, naj bi ne dal teh izjav imunizirati v deželnem zboru. Seitz je na to pismo takoj odgovoril, da to ni več mogoče, ker je vest že razširjena v inozemskem tisku. Zunanji minister dr. Seipel se obrača sedaj na avstrijsko javnost, naj v volilnem boju opusti vse, kar bi lahko zadelo zunanjne države ali njihova diplomatska zastopstva.

Zatirjanje nemške manjšine v Italiji

Inomost, 11. oktobra. Ob enajsti letnici dneva, ko je Italija zasedla južno Tirolsko, so se vrstile povsod velike spominske slavnosti. Listi ugotavljajo, da je klub vsem prijateljskim pogodbam z Italijo na južnem Tirolskem nemški jezik prepovedan in se tudi v Šolah in cerkvah ne sme uporabljati nemščine.

Poroka kralja Borisa

Rim, 11. oktobra. V tukajšnjih krogih se zatrjuje, da se bo vršila katoliška poroka kralja Borisa s princem Giovanniom 15. novembra v Pissi ali Assisiju. Par dnevi pozneje pa po pravoslavnem obredu v Sofiji.

Cerkveni stolp se zrušil

Rim, 11. oktobra. V vasi Barbarano Romano se je porušil tisoč let star cerkevni stolp. Ker je že dalje časa obstajala nevarnost, so sosednja poslopja izpraznili. Stolp se je podrl na okoliske hiše ter je porušil tudi del magistratne poslopja.

Nemško zlato za Nemčijo in Nizozemsko

Berlin, 11. oktobra. Listi poročajo, da je Narodna banka le dni odposila v Francijo za 35 milijonov, na Nizozemsko pa za 17.5 milijonov mark zlata.

Zaplemba imetja indijskih nacionalističnih organizacij

London, 11. oktobra. Iz Simle poročajo, da je angleški podkralj v Indiji lord Irwing izdal odlok, ki je naperjen proti indijskim nacionalistom. Odlok pooblašča pokrajinske vlade, da zaplenijo premoženje vseh zakonito nepriznanih ali razpuščenih organizacij. Med te organizacije spada tudi sveindianski kongres, ki bo na ta način oropan svojimi representančnimi palačami. Ta ukrep angleškega podkralja je izval z malo nacionalisti silno ostrešenje in priznanih je velikih krvavih nemirov.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA. Ljubljanska borza danes ni poslovala. V prostem prometu so notarili: Amsterdam 22.75, Berlin 13.455, Bruselj 7.8663, Budimpešta 9.8796, Curiš 1095.9, Dunaj 795.5, Newyork 56.27, Pariz 221.27, Praga 167.46, Trst 295.05.

INOZEMSCHE BORZE.

Curiš: Beograd 9.12875, Pariz 20.185, London 25, Newyork 514.50, Bruselj 71.77, Milan 26.985, Madrid 51.75, Amsterdam 207.50, Berlin 122.37, Dunaj 72.58, Sofija 3.73, Praga 15.27, Varšava 57.70, Budimpešta 90.15, Bukarešta 3.06.

Veličasten pogreb žrtev „R 101“

Snoči je defiliralo mimo krst z žrtvami nad 150.000 ljudi — V času pogreba ves promet v Londonu ustavljen — Žrtev so opoldne prepeljali v Cardington, kjer so jih popoldne položili v skupno grobničo

London, 11. oktobra. Ob ogromni udeležbi prebivalstva se je vršil danes dopolne prevoz žrtev katastrofe zrakoplova »R 101« iz westminstrske dvorane na kolodvor sv. Ponkracija. Nad 150.000 ljudi je včeraj pozno v noč defiliralo mimo krst. Šele po 1. uri zjutraj so mogli zapreti dvorano. Občinstvo je prinašalo cele gore rož in vencev. Samo včeraj je bilo položenih na krste nad 2.000 vencev. Več sto ljudi je v gneči onesvetilo in so jih moralni z reševalnimi avtomobili prepeljati domov, odnosno v bolnico.

Že v zgodnjih jutranjih urah so se danes zopet začele zbirati pred westminstrsko palacio ogromne množice občinstva. Ves trg in vse sosednje ulice so bile tako zasedene, da je policija le s težavo napravila prehod za oficijelne predstavnike in pozneje za žalnike.

Ob 9. so prišli v westminstrske dvorane, kjer so bili že zbrani sorodniki pokojnikov, vsi člani vlade z ministrskim predsednikom Macdonaldom na čelu, nadalje

zastopniki vseh dominjonov, ves diplomatiski zbor, vsa generaliteta in admiraltej, celokupna občinska uprava ter zastopniki raznih angleških in inozemskih letalskih organizacij. Francosko vlado sta pri pogrebu zastopala ministrski predsednik Tardieu in letalski minister Eynac. Ob pol 10. je westminstrski nadšef opravil molitve, nakar so položili krste na topovske lafete. V spremstvu častne straže je načrnila dolga povorka skozi mesto proti kolodvoru sv. Ponkracija. Za krstami so šli sorodniki, takoj za njimi pa člani vlade in drugi oficijelni predstavniki.

Okrog poldneva so krste položili v posoben vlak, ki jih bo prepeljal v Cardington, kjer se bo popoldne ob 16. vršil končni pogreb. V času pogreba je bil v Londonu ustavljen ves promet, in tovarnah je počivalo delo, trgovine pa so za eno uro zapadle svoje lokale. Skoro z vseh hiš plapajo žalne zastave. Med pogrebnim spreodom so zvonili zvonovi vseh cerkva, vojaščvo pa je oddalo častne topovske salve.

Državljanska vojna v Braziliji

Odločilna bitka med revolucionarji in vladnimi četami se bo bržkone razvila na meji države San Paolo

Pariz, 11. okt. AA. Iz Buenos Airesa poročajo, da tamkaj mnogo komentirajo načelo kretanje vstaških čet. Revolucionarji so sedaj gospodarji tudi v državi Alagoas, kjer so ubili tamošnjega guvernerja. V São Paulo so bile sestavljene posebne čete iz redarjev in dobrovoljev, ki že prodrijo proti državi Padari. Federalne oblastikujejo v zivo v Buenos Airesu in Montevidiu, ker ravnajo z dalmajšimi operacijami.

Pariz, 11. okt. AA. Havas poroča iz Buenos Airesa, da je oddelek vstašev, ki je štel 1000 mož, prodri v državo Spirito Santo. Oddelek 1000 mož, ki mu poveljuje general Miguel Costa, je odbil napad federalnih čet v bližini Castra.

London, 11. oktora. Po vestih iz Rio de Janeiro je predsednik Luis izjavil, da je tamkaj mnogo komentirajo načelo kretanja vstaških čet. Revolucionarji so sedaj gospodarji tudi v državi Minas Geraes in nad revolucionarji v državi Paraná. Uporniki so se umaknili. V državi Rio de Janeiro vlada mir in red. Zvezne čete so zavlečene Barbaceno in druga mesta po budih bojih. Zvezna letal oskrbuje z živili mestu Belo Horizonte, kjer so vladne čete obkrožene.

Rio de Janeiro, 11. oktora. Neznani atentator je na cesti ustrelil bivšega predsednika države Parahybe Suasano. Umril je včeraj izvojeval pomembno zmagajo nad revolucionarji v državi Paraná. Uporniki so se umaknili. V državi Rio de Janeiro vlada mir in red. Zvezne čete so zavlečene Barbaceno in druga mesta po budih bojih. Zvezna letal oskrbuje z živili mestu Belo Horizonte, kjer so vladne čete obkrožene.

Iz seje magistratnega gremija

Snoči je imel magistratni gremij sejo, na kateri je sklepal o tekočih zadevah

Ljubljana, 11. oktobra.

Na snočni seji magistratnega gremija, ki jo je namesto odsontega župana dr. Puca vodil magistratni direktor dr. Zarnik, so bili sprejeti naslednji sklepi:

Družbi »Bezalinc« se podeli koncesija za izdelovanje limonade in oranžade. Na prošnjo dimnikarjev II. okraja, naj se okraj razdeli na osem ometalnih okolišev, je bilo sklenjeno, da se razdelitev v ometalne okraje izvrši enotno za vso Ljubljano in se tozadovni predlog predloži banski upravi, da z anketo doseže sporazum z dimnikarji. Banska uprava je podajala rok za uvedbo taksmetrov avtoizvoščkom do 15. oktobra, kar je gremij vzel na znanje. Nekateri izvoščki so že uvedli taksmetre, ostali pa jih bodo morali do omenjenega roka. Svoječasno je bilo določeno, da mora stalno stati 8 izvoščkov pred glavnim kolodvorom, 8 pred »Unionom« in 4 pred mestnim magistratom. Ker se je zadružna pritožila, zlasti proti številu izvoščkov pred kolodvorom in tudi policijska uprava ugovarja tej razdelitvi, se bo vršila ponovna komisija, pri kateri se bo upravčena pritožba zoper število izvoščkov na kolodvor upoštevala in se k razpravi povabila tudi policijska uprava. Prošnja Prostovoljnega gasilnega društva za Barje, naj mu mestna občina prepusti en tovorni avtomobil, se je odločila, ker bo mestna pristava rabila avtomobil za škrpljenje ozkij ulic. Prošnja Marjete Šimnovcev, Cerkvena ulica št. 21, za od kup jarka med parcelo št. 230/14 kat. občine Trnovsko predmestje in Centralnim šolskim vrtom se je odločila. — Bivša mitnica hišica na Celovški cesti se odda v najem Francu Stražičarju, vojnu invalidu, ki bo imel tam trafiko. Prošnja društva komisjonarjev v Ljubljani, naj se mu da v najem prostor za štiri pohištvene vozove na kraju kjer se stika Knafljeva in Gledališča ulica, je bila odločljena, ker je svet že oddan v najem tvrdki Struppi. Prošnja Bizjak Jožice, Vrhovčeva ulica št. 11, za postavitev začasnega paviljona na mestnem svetu na Taboru, kjer bi prodajala sadje in slăščice, je bila iz estetskih razlogov zavrnjena. Enako je bila odbita prošnja družbe »Ekspres«, da bi smela z mobilno bencinsko črpalko prodajati po mestu benzincu Breskvarju Ivanu, ki namerava postaviti provizorično mescino na Cesti v Mestni log, se zniža zahtevana varščina od 5000 Din na 3000 Din.

V Tivoliju bo mestna občina postavila nov rastlinjak. Oddala so se najnižjem podnukom zidarska dela tvrdki »Gradidom«, mizaru Simonu Praprotniku in kleparska tvrdki Ecker. Mestni gradbeni urad je sestavil seznam poslopj, za katera bi bilo izdati prepoped adaptacije in ki bi jih bilo treba čim prej odstraniti, ker stoe znatno izven regulačne črte. Skupno pride v poštev nad 150 objektov v vrednosti nad 30 milijonov Din. Po daljši leti je bil sprejet predlog, da se s prepoped počaka tako dolgo, dokler ne bo odobren novi regulačni načrt in dokler ne izide nov gradbeni zakon. Za popravo javnih spomenikov v Ljubljani je na razpolago 43.400 Din iz proračunske rezerve. Popraviti bo treba v celoti 15 spomenikov. Najnujnejše sta potrebna popravila spomeniku na Šentjakobskem in Kongresnem trgu, za popravo Robbovega spomenika pa je dovoljen poseben kredit. Sklenjeno je bilo, da se najprej izvrši popravila na spomeniku na Šentjakobskem in Kongresnem trgu; delo se odda kamnoseku Tomanu. Izvrši se tlakovanje tramvajskega pasu na Dunajski cesti in pred Uršulinami ter v Gradišču z regulernimi sedmaki. Delo se odda najnižjemu ponudniku. Svoječasno izdano dovoljenje, da sme Aloma Company postaviti kioske na stojiščih avtobusov v svrhu nalepljanja avtobusnih vozil redov, je gremij preklical, ker družba ni izpolnila pogojev. Stranke, ki jim je gremij dovolil postaviti javne tehnice, se opozore, da morajo tehnice postaviti strogo po načrtu (brez streh) in na prostorih, ki jim jih je dovolil gradbeni urad.

Stavna dovoljenja je gremij podelil: Maksu Hrovatinu za adaptacijo trgovskega lokala na Rimske ceste, Mihaelu Preku za hišno kanalizacijo v Krakovski ulici 1, Davorinu Stoparju za gradnjo enonadstropne hiše v Korabiški ulici, Svetozaru Koserju za zgradbo lesene hišice ob Ljubljanici in stran Malega Grabna, Josipu Dolinarju za zgradbo enonadstropne

hiše v Verstovški ulici, Boh Josipini za enako poslopje v Rutarjevi ulici, Kamibiču Francu in Ljudmili za petnadstropno hišo na Aleksandrovi cesti (zgradbo bo odobrila še preje banska uprava), delniški družbi »Obnova« za skladisče ob Vošnjakovici ulici, direkciji državnih zelenic za kanalizacijo čuvnjice št. 642 ob Erjavčevi cesti, Francu Vilharju za tri nadstropno hišo ob Dvoržakovi ulici, Maksu Hočvarju za enonadstropno hišo ob Zeleni poti, Ivanu Mačku za adaptacijo gospodarske poslopja ob Cegnarjevi ulici, Francu Podlipniku za provizorično adaptacijo gospodarske poslopja v Jernejevi ulici, Poničniku Antonu za pritlično hišo ob Ižanski cesti, Katinku Košiča za enonadstropno hišo ob Glinški ulici, dr. Oblaku Ivanu in Seti za enonadstropno hišo ob Cesti na Rožnik, Katarini Milkovič za drvarnico v Eienspielerjevi ulici, tiskarno »Merke« za skladisče in garažo v Gregorčičevi ulici, Francu Slamiču za dvonadstropni prizidek na Gospovskevi cesti proti reverzu v kavcijski hipoteiki, Ciriju Vaselju za adaptacijo izložbenega okna na Turjaškem trgu št. 2, Maksu Severju za skladisče na Gospovskevi cesti, Lasanu Ivanu za dvonadstropno poslopje na Vodnikovi cesti pod pogojem, da odstrani prednjo hišo v petih letih in položi 50.000 Din kavcijske hipoteke, stranki Sever je gremij podaljalšal stavno dovoljenje do 1. aprila 1931. Wurzbachu v Gradišču se dovoli v principu adaptacija trgovskih lokalov proti predložiti novih načrtov, da bo fasada ustrezala estetskemu vidikom, in položiti kavcijske hipoteke. Fridriku Aleksandru je gremij podaljalšal stavno dovoljenje prošnja Knezoviču dedičev za adaptacijo trgovskih lokalov na Celovški cesti pa se je odločila.

Uporabna dovoljenja se izdajo: Jenku Petru za hišo na Celovški cesti, Brajniku Ivanu za stavbo na Vodovodni cesti, Alojzu Grebencu za hišo v Veliki Colnarski ulici, Josipu Finžgarju za hišo v Herbersteinovi ulici, Erjavcu Josipu v Jelovškovi ulici, Kovacič Mariji za delno uporabo hiše na Dunajski cesti, Pregiju Ivanu za zgradbo v Graboljivevi ulici, Zapušku Vidu za zgradbo na Poti na Rakovo jeloš, Alojziju Dukeku za hišo v Glinški ulici, svečarnici Kopac & Comp. za prizidek k sušilnicu in močilnici na Celovški cesti, Ivanu Mihelčiču za nadzidek in adaptacijo na Borštinkovem trgu, Leopoldu Pajku za hišo na Cesti na Rožnik, Kocjanu Josipu za stavbo v Staretovici ulici, Standard Oil Company za bencinsko črpalko in rezervarja na Celovški cesti, Semolič Ani za hiše v Bolgarski ulici in Valentijn Berantu za hišo na Dunajski cesti.

Žalostno, a resnično

Ljubljana, 11. oktobra.

V Ljubljani je mnogo gostiln, zato je najbrž tudi mnogo pijačev. Torej so gostre potrebe zaradi pijačev, lahko pa tudi narobe. To je končno vseeno, nesmiselno pa je krogati se s pijačami ali jim brati le levite. Gospodinjari pa imajo seveda tudi svoje pravice. Zato se moramo zaenkrat omemiti le na gole ugotavljanje in naštavje dejstev. Razumljivo je, da je človeka po tem ugotavljanju nekaj zabol.

Pi ugotavljanje: Torej Slovenski smo prvi med pijačami. Pri nas vzbuja tujec prej veselost z žalost. Ne kaže najnavadnejšega se nam zdi, če je kdo, ali če smo sami — pijan. Bahamo se, koliko ga neemo in tem, kako menimo, nekaj biti pijač. Pijačevanje torej ni strošljivo in nekaj čisto navadnega sa pri nas go tilniški pretepi. Huroško vpitje, saroči izpad, živinski davanje.

Ugotavljanje: Sinoč ob 20 je zastalo v neki gostilni divjanje razbijanje šp. preprič, kričanje itd. Čisto običajne stvari. Ljudje na cesti so obstali, iz g. stilne - e je razlegalo divje utrčane kot iz jame razbojnikov. Nato se je z mečnim truščem razletela šipa nihalnih vrat v veži. Na prag je prisluhata natakraka, ki se je veselo režala. Neki fant je vpravil, že je po klican stražnik da si nepravi red. V odgovor se je brezkrbo zasmehoval. Iz goležne so bežali gostje. Radovedneži s ceste pa so silili v njo. V gostilniški sobi, pri v vinom oblitih mizi, je neki pijan možak doslovno daval svojega »prijatelja« ter mu ter mu grozil s smrto, če mu ne vrne 50 Din. Ko ga je dobro premikastil, ga je pokroviteljsko vprašal:

— Kaj, ali mi bo zdaj vrnil?

ZAHVALA

Za prenoge dokaze iskrenega sečutja, ki smo jih prejeli povodom prerane smrti naše srčno ljubljene mame, hčerke, sestre, tete, svakinje in sinake, gospo

Marije Dimic

trafikantinje

ter za poklonjene šopke in vence, se tem potom vsem najtopleje zahvaljujemo. Posebno zahvalo smo dolžni č. c. sestram usmiljenkam, Sokolu I., trafikantom, invalidom in končno vsem številnim prijateljem in znancem, ki so blago pokojnico spremili na njeni zadnji poti.

V Ljubljani, dne 11. oktobra 1930.

ZALUJOČI OSTALI.

Zrtev je lovlila sapo. Končno je izprevoril: — Seveda, bom, proklet...

Med tem je šel nekdo na bližnjo policijsko stražnico. K streči pa je prišel prej stražnik od Šentjakobskega mostu — tedaj ko sta se pijača med strahovitim kričanjem pripodila na cesto.

— Baraba, boš dala denar!

Ne vem, kako je to, da je stražnik arciral le enega, ki je kričal:

— Zaprite me, ali kar hočete, denarja pa ne dam, ker ga nisem nikomu dolžan!

— Mrha, svinja, prasica, nikamor ne grem, vidite, gospod stražnik, jaz sem tak clovek. Povzginal je patenčno glas: Zeno imam in dva otroka, ampak jaz sem tak clovek. Vrgel se je na tlata v blato, okoli ust je bil ves penast. Nikamor ne grem, udari me, ubij me. Kričal je do onemoglosti.

Stražnik ga je porinil skozi vrata v stražnico; zunaj pred vrati je stal par možakarjev, ki jim je tudi smrdel iz ust po delmatinsku. Bili so gostje isti gostilni in so prej pri komediji na cesti odganjali gledalce...

Naši umetniki in nadobudni v Parizu

Postali smo nobelj in naši nadobudni hodijo v Pariz in se zoper vracajo od tam bolj nadobudni, so pa tudi taki med njimi, ki so res umetniki in jih priznava tudi tuji svet — ne samo njihovo omilje v Zvezdi.

Rut Vavpotičeva, Vlček in Wissakova imajo že prav lepa imena in čedne angažmane. Plesni mojster Jenko, pripoveduje, da je Lidija angažirana pri Opera Comique za prvo plesalko in je prav tedni nastopila v »Manon« kot primabalerina s 60 plesalkami. To že mnogo pomeni.

Vlček je prevezel vodstvo baleta v gledališču Chatelet nasproti teatra Sare Barnhardt. Protorsa je v Chartelletu za 3500 gledalcev in je največje mestno gledališče, kjer Vlček pripravlja 75 plesalk za novo veliko revijo, ki jo bodo dajali od srede do kraja oktobra in tudi sam Vlček nastopi v seriji kot gost poleg slovitega filmskega igralca Maurice Chevaliera, člena Parma Mounta. Vlček bo gostoval tudi v Operi Comique, Wissakova pa v teatru Chatelet.

Shajajo se naši umetniki in bohemii na Monte Parnassu v Rotondi, kamor zahaja tudi Veno Pilon in Karla Bulovčeva. Pilon ima dosti do narodil in zlasti mnogo portretira, a tudi Karla pripoveduje, da jo ameriški milijarderi zasujajo z narodili. Naši glasbeniki in državni štipendisti vsi prav pridno delajo, da nimajo časa hoditi v družbo.

Samoobsebi umevno mora biti tam tudi neprekosljivi Ivan Mrak in pravi, da čaka na vprizoritev svojih del. Kje in kdaj, je pa tajnost vleuma in menda tudi ostane.

Prošnja mestni občini

Prejeli smo:

Mnogo se govori in piše o velikem načrtu Ljubljane, nove stavbe rasto, kakor gobe po dežju in za te stavbe je določen v novejšem času poseben sistem. V mislih imamo Bežigrad. Ulice in ceste imajo že svoja imena. Hiši, se več seveda pa standvalec, je tam več kot v Kamniku. Vsi lastniki hiš plačujejo mestni občini doklade, kakor jih plačujejo oni sredi mesta. In kaj je dosegaj storila mestna občina za ta okraj? Bore malo.

V deževnem vremenu so ulice n. pr. »Suvoborska« pravcata Mazurska močvirja, Baragova ulica pa do pet prstov globoko popolnoma poplavljena tako, da je dohod do hiš v teh ulicah nemogoč. Stanovalci teh hiš se upravičeno vprašujejo, če jih morebiti mestna občina za tri letne čase namejava odrezati od mesta, v katerem obiskujejo šoloobvezni otroci šolo, odrasli morajo pa boditi v službi. Morebiti pa namerava mestna občina prebivalcem tega okraja v deževnem vremenu preskrbeti colne, v zimskem pa smuči.

Dajte nam luči, Baragova ulica nima niti ene lešcerje. Pa se čudite, če se zgodi v tem novem delu mesta toliko zločinov.

Smetarji pobirajo smeti le ob mestnih hišicah, drugje pa sploh ne. Kaj naj napravimo drugi z njimi? Ali se tako pospešuje higijena?

V centru mesta se popravijo ceste, čini se le malo poškodujejo. Tu pri nas se pa nihče ne briga niti za najpotrebnije. Ne čudite se, če bo jeseni, pozimi in pomlad odstotek bolnikov spriča zanemarjenosti cest v tem okraju najvišji. Upamo, da ne po krvidi stanovalec.

Za enkrat dovolj. Prizadeti smo mnrena, da imamo iste dolžnosti kot oni, ki stanujejo v mestu, zato pa smo povsem upravljeno zahtevati tudi iste pravice.

Sport

Službeno iz Sekcije ZNS. Delegirajo se k prvenstvenim tekmacem 12. tm. na igro Primorja: ob 9. uri SK. Natakar : SK Jadrani — g. Šetina; ob 10.45 SK Reka : SK Sloven — g. Mahkovec; ob 13.30 SK Ilirija rez.: ASK Primorje rez. in ob 15.15 SK Ilirija : ASK Primorje — delegira Zbor. NS. V Celju: SK Celje : Atletik SK — g. Schneller. V Mariboru: SK Rapid : SK Svoboda — g. Marinčič. Vabilo se gg. Miklavž Staňe, Zuccatto Rinaldo, Košak Ciril, Vidic Ciril, Breškvar Franc, Zupan Sipko, Erlich Emil, Gabršek Viktor, Kovač Rado, Palek Vjekoslav, Acceto Dušan, Korbar Franc, Kune Viktor, Škofic Ivo, Legat Mirko in Skalar Josip, na sejo u. o. Sekcije, ki se vrši v četrtek dne 16. t. m. ob 20.30 ura v kavarni Evropa v svrhu razgovora in stalnega sodelovanja v Sekciji.

Zvesto prijateljstvo.

— Danes kuha moja žena priči. Saj prideš k nam na obed, je li?

— Seveda pridem. Saj veš, da sem že od mladih nog delil s teboj vse krije in težave.

Pride! Čarobna filmska opereta

Tango ljubezni

V glavnih vlogih priljubljeni POLDI iz »Atlantika« in »NIKI« iz filma »Dvoje src v % taktu.«

Willy Forst

Glasba: ROBERT STOLZ

Pride! Pride!

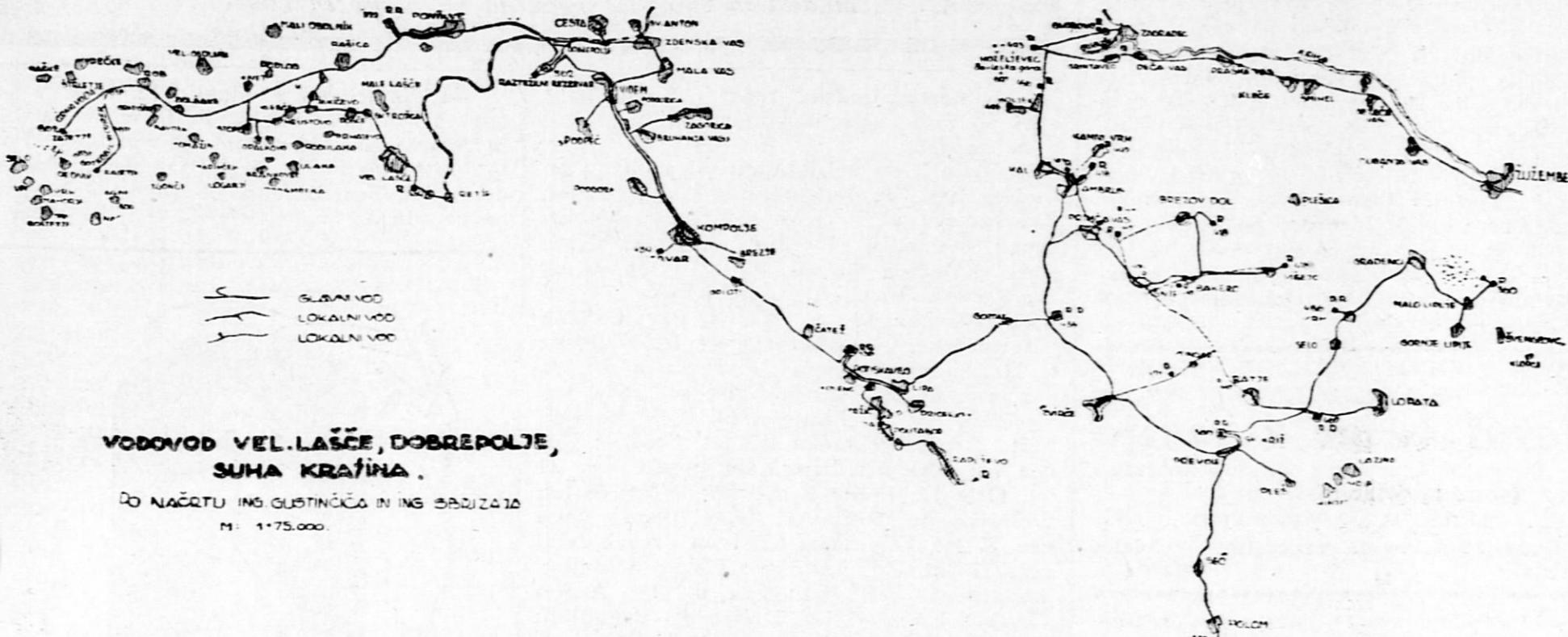
Elitni kino Matica

goverila je jasno in primerno čustveno ter prav ugodno izgledala. Publika, ki je obzalovala obolelost gdč. Boltarjeve, je bila hvaležna gdč. Slavčevi, da je tako uspešno omogočila vobče prav lepo predstvo. Samo razsvetljava v goz

Žalosten je dom, ki še vode ne da...

Vodovod v Suhi Krajini bo preskrboval 10.000 prebivalcev z dobro pitno vodo in bo stal 31 milijonov dinarjev

Skica za 120 km dolg vodovod v Suhi Krajini, ki jo je predložil Higijenski zavod na višje mesto. Črte med posameznimi kraji kažejo glavni vod in lokalne vode

Ljubljana, 11. oktobra.

Kakor smo že v četrtek poročali, se je minister Preka na inspekciji v dravski banovini zelo zanimal za 120 km dolg projektični vodovod v Suhi Krajini. Obljubil je zanj za 12 milijonov Din litoželenih cevi iz državne zelzarne v Varešu, in to pod pogojem, da se banska uprava zaveže kriti v določenem daljšem roku ostale stroške vodovoda iz banovinskih sredstev.

Vodovod po načrtu inž. Sbrizaja in inž. Gustinčiča

Načrt za zgradbo prepotrebnega vodovoda je dal že pred vojno izdelati bivši kranjski deželni odbor. Iz takratnega tehničnega poročila inž. Sbrizaja in inž. Gustinčiča posnemamo naslednje zanimivosti:

Pokrajin, ki se imajo preskrbeti z dobro pitno vodo, so izključno kraške značaja ter nimajo izvzemni najbližjo okolico Lašč sploh nobene tekoče vode in tudi ne studencev, saj takih ne, ki bi za silo nekajlo olajšali prebivalstvu dobavo vode.

V najblžji okolici Lašč se zbirajo iz raznih pritokov, ki izvirajo iz dolomitskega gorja zapadno od Velikih Lašč, potok Rašica. Ta potok ima le kratek viden tok, ker se izgubi že pri vasi Ponikve, torej skoraj v pričetku okoliša, ki se ima z vodo preskrbeti. Pri vasi Ponikve je zato sonec vsake vidne vode prebivalstvo nadaljnje pokrajin si pomaga na najskromnejši način s slabo urejenimi kapnicami in s lužami, dokler tudi ne je usahnejno. Ko se to zgoditi, je vožnja iz daljnjih krajev (po 10 in še več kilometrov daleč) na dnevnom redu. Deloma vozijo iz globoko ležeče Krke po strmih poteh gor in tel, deloma iz potoka Rašice in končno iz podzemskoga vodotoka v jami pri vasi Konjopolje.

Mučno je gledati posebno pri kompojški jami, kako se zbera pred njo voz za vozom z večjimi in manjšimi sodi, stenovo vozov raste in se jih nabere do 30. Ker je dobava vode iz temne jame skrivno težavna, trpi več ur, preden se tačna množica voz razvrsti.

Prebivalstvo teh pokrajin se bavi izključno s poljedelstvom in živinorejo, vožnja vode po več tednov je najintenzivnejša poleti, torej takrat, ko imajo ljudje javec opravka. Umetno je zato, koliko trpi prebivalstvo v živinah v teh razmerah. O kakovosti vode, ki jo pripeljejo domov več kilometrov daleč pri visoki zračni topotni, ni treba posebej govoriti, dokler tudi ne o težavah, ki izvirajo iz tega, da zadržuje pripeljana voda pri največji varnosti komaj za en dan, da so torej ljudje dan za dan na poti po vodo. Umetno je tudi, kako skrajno neugodno vplivajo takde razmere na vsa napredek v kmetijstvu, kajti dobava vode absorbuje precejšen del delovnih moči, ki se odtegnejo s tem kmetijstvu. Da vplivajo te razmere tudi na izseljevanje onih krajev, je gotovo, kajti žalosten je dom, ki še vode reca.

Vode iz vodovoda v Suhi Krajini bi bile deležne občine: Velike Lašče, Turjak, Videm, Podgora, Kompolje, Struge, Žužemberk, Ambrus in Polom s skupno 8000 prebivalci. Ker je gotovo in neizogibno, da bodo hodili za časa suše iz sošednih hribovskih vasi tudi po to vodo, dalje, če se upošteva pomnožitev prebivalstva in živinoreje, se lahko vzame za podlago okoli 50% pomnoženo prebivalstvo, to je okoli 12.000 ljudi.

Navedeni kraji so izključno poljedelski. Zato je potrebna za osebo na dan občajna množina 60 lit. skupna potrebsčina vode na dan 12.000 krat 60 je 720 kubicnih metrov, kar je 8.4 sek. lit. Ta množina vode se ne dobi nikjer bližje, kakor za vasjo Rob, kjer izvira precej močnih studencov. Izmed njih so najzadatnejši in zato najprikladnejši oni v Kobiljem curku, ki merijo skupaj 12.5 sek. lit. Vodovod bi se pričel približno na koti 580 m, t. j. na tej koti bi stal nabiralnik, za katerim bi se izvršili drenažni jarki in sploh za zanje studenčnice potrebna dela.

Vodovod, ki bi bil gravitacijski in bi preskrboval okolico Roba, Lašč, (ki ima sedaj že zgrajen svoj vodovod), Ponikve, dobrepolske kotline, okolico Kompolja, Ambrusa do vasi Brezov Dol, Višejec, Lopate in Pleša, je bil po projektu inž. Sbrizaja in inž. Gustinčiča zamišlen v dolžini 105 km s skupnim proračunom na kilometri po 14.250 zlatih krov izdatkov, skupaj 1.500.000 zlatih krov.

Pogajanja glede kritja prispevkov interesarnih občin so naletela l. 1910 na težkoče, ker ni bilo mogoče dobiti od njih obvezne obljube glede kritja 20% potreščin. Vzlič temu je bivši deželni odbor kranjski naročil trasiranje vodovoda in izdelavo podrobnih načrtov, ki so pa ostali z izbruhom vojne še nedovršeni. Ves predmetni material se je začasno prepustil Higijenskemu zavodu.

Vodovod po načrtu Higijenskega zavoda

Druga alternativa vodovodne oskrbe za Suho Krajino je bila svojčas še pred projektom inž. Sbrizaja zamišljena od studenca Globocice pri Zagradcu, odkoder bi se črpala voda na vrh Koželjevca (od kota 260 na koto 500), kjer bi bila zgrajena prva rezervar. Od Koželjevca bi se speljala voda po posameznih vasilach Suhe Krajine z gravitacijo. Od Globocice bi se Suha Krajina prej dosegla kakor od videnca onkrat Roba.

Druga alternativa pred vojno ni bila takšno izvršljiva, ker še ni bilo elektrarne v Zagradcu, zato je tudi niso upoštevali. Vodovodna skica, kakor jo je predložil Higijenski zavod na višje pristojno mesto, znači nekako kombinacijo vodovodnega sistema inž. Sbrizja in Gustinčiča z drugo alternativo, ki je povsem močna. Dasta se pa tudi izpeljati dva leta vodovoda:

Prvi na Suho Krajino z žužemberško okolico s črpjanjem iz Globogeka pri Zagradcu, drugi iz studenca pri Robu za Videm-Dobrepolsko dolino. Načrt vodovoda po Higijenskem zavodu tvori torej nekako širši program.

V primeru brezplačne dobave okoli 120.000 m cevi bi znašali stroški vodovoda:

1. Prevoz 120.000 m cevi iz V... na

mesto zgradbe z raznašanjem ob vodovodni proggi polaganjem in montažo 4.200.000 Din.

2. Dobava javnih izlivk z montažo 1.800.000 Din.

3. Dobava in montaža hidrantov 700.000 Din.

4. Dobava fazonskih komadov k cevovodu 400.000 Din.

5. Dobava zasunkov, kaležnikov, zračnikov in drugih armatur 800.000 Din.

6. Naprava treh zajetij 300.000 Din.

7. Crpalna naprava v Globogeku z vsemi sestvinami 1.500.000 Din.

8. Zgraditev 24 rezervarjev 2.100.000 Din.

9. Izkop cevnega jarka vseskozi v skali, ki jo je treba streljati 6.000.000 Din.

10. Za neprevidene izdatke, napravo podrobnih načrtov 900.000 Din. — Skupaj 19.000.000 Din.

Obveznost izven brezplačne dobave vodovodnih cevi 12.000.000 Din bi narasli skupni stroški vodovoda v projektiranem obsegu najmanj na 31.000.000 Din.

Cebo banovina prevzela obvezo preskrbti ostala sredstva za zgradbo vodovoda — stroški bodo znašali okoli 19 milijonov Din — se bodo lahko takoj izvršili podrobni projekti s trasiranjem vodovoda na licu mesta. Ker bi se dobava cevi iz Vareša vrnila postopoma skozi več let, bi bilo morda skozi pet do 10 let ustavljeni v banovinskih proračunih potrebne vseote za kritje gradbenih stroškov. Ne dvojimo — kolikor poznamo položaj — da bomo prispevale k zgradbi po možnosti tudi prizadete občine in interesenti. Ce ne v denarju, pa s kulkom, s čimer bi se stroški znatno zmanjšali. Pri tem opozarjam na dejstvo, da ni pričakovati zgradbe toliko potrebnega vodovoda dolgo vrsto let, če se opusti sedaj, ko se nudi tako ugodna prilika.

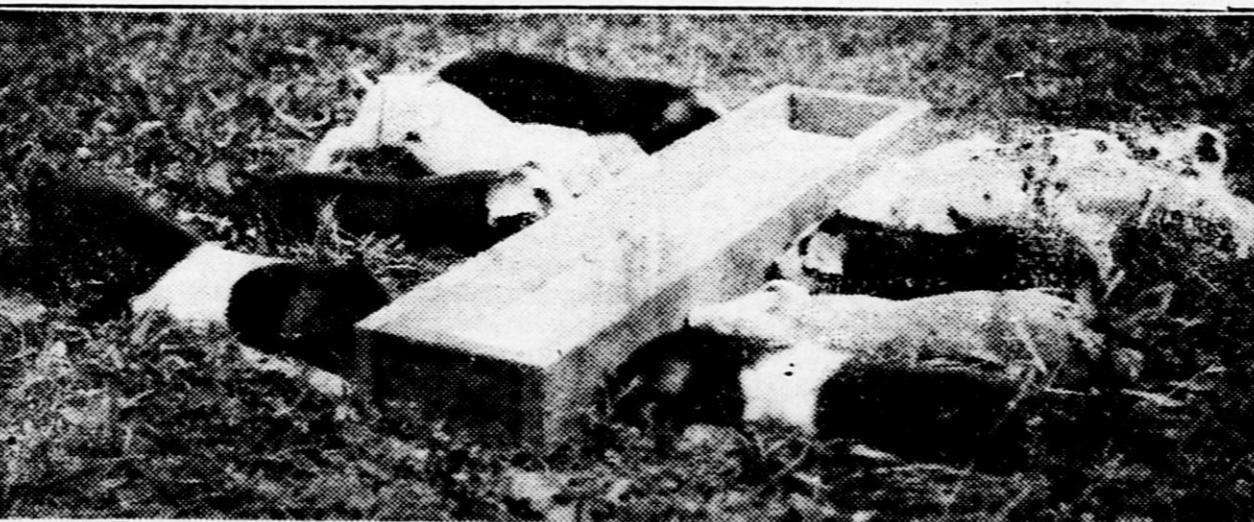
Prvi na Suho Krajino z žužemberško okolico s črpjanjem iz Globogeka pri Zagradcu, drugi iz studenca pri Robu za Videm-Dobrepolsko dolino. Načrt vodovoda po Higijenskem zavodu tvori torej nekako širši program.

V primeru brezplačne dobave okoli 120.000 m cevi bi znašali stroški vodovoda:

1. Prevoz 120.000 m cevi iz V... na

Umetna svinja — izum slovenske gospodinje

»Svinja«, ki je zredila 9 debeli pujskov, čeprav ni svinja — Iznajljivost skrbne gospodinje

Ljubljana, 11. oktobra

Ze tri ali štiri leta bo tega, kar sem imel opraviti s prasico, pa mi je še sedaj nerodno. Na tisto svinjo fajmošta Boštjanca Poderbajsja od Sv. Duha mislim, ki je napravila toliko zmede, da je Figovčev Matevž pred navalom gostov ušel na Posavje. Se finančarji so prišli zaradi veseljega davka, pa je bil samo 1. april.

Danes pa ni 1. april in tisti volje nisem, ker je že deževan večer in jesen. Pusti je in še novinariti se človeku ne ljubi, zato pišem o svinji, ki je gola resnica in narodu v ponos. Pravzaprav pa ni resnica, ker ni prava, ampak umetna, a skozi in resnici naše gore list. Prosim vas torej, da mi verjamete, ker res ne novinarm, temveč pišem le čisto resnico o svinji, ki je zredila devet pujskov, čeprav ni svinja. To je slovenskega duha izum, večji in resnjevši od čudodelnika Burbanke Marelic, debelih kot buče, brez peška. Take sadjarske umetnosti so mogoče pač le v Ameriki, kjer znajo bolje novinarita, takoj kakor mi. Mi smo pa izumili prav umetno svinjino, ki je epohalnega pomena za zgodovino svinjereje. — kot vir novih dohodkov prevažna za narodno gospodarstvo in zato neprecenljive vrednosti za davkarije in vitalnega pomena za prešiče sploh.

Vodovod, ki bi bil gravitacijski in bi preskrboval okolico Roba, Lašč, (ki ima sedaj že zgrajen svoj vodovod), Ponikve, dobrepolske kotline, okolico Kompolja, Ambrusa do vasi Brezov Dol, Višejec, Lopate in Pleša, je bil po projektu inž. Sbrizja in inž. Gustinčiča zamišlen v dolžini 105 km s skupnim proračunom na kilometri po 14.250 zlatih krov izdatkov, skupaj 1.500.000 zlatih krov.

Da ne bo dvoma, moram izum dokazati

znanstveno. Ker pa izumi niso zapisani v knjihah vodovodnih bukvah in tudi nimajo ročovnikov, kakor plemenitih pasem ljudje, živina in psi, moram vedno nepogrešno resnicoljubni učenosti na ljubo pričeti z izumiteljem, ki ni izumitelj, ampak ženskega spola gospodinja. Gospa Pavla je v krstni knjigi med Šleglovimi dekleti v Kamniku, sedaj, ko jeemožena, je pa zapisana pod imenom Martin ter umno gospodinji v vasi Prekopi ob glavnih cesti iz Novega mesta v Brežice, pol ure za Šent Jernejem in še tri četrti ure daleč od Kostanjevice na Dolenjskem. Nasvetušena je za deželo in čeprav ima njen gospod soprog službo v Ljubljani, ona ne bi za ves svet pustila svojih put in pujsov, mi verjamete, ker res ne novinarm, temveč pišem le čisto resnico o svinji, ki je zredila devet pujskov, čeprav ni svinja, lepa in kapitalna svinja, ji je pred šestimi tedni pridelala devet pujskov in je po treh dneh poginila. Neusmiljeni usodo je pa videla previdnost božja in poslala resilno misel v glavo dobrosrčne gospo Pavle, ki so se ji smilile sirote pujski v dno mehkega srca, da bi bila pretakala grenek solze, pa ni imela časa zaradi hudih skrb za dragocen življenje devetih potomcev prerano premire male matere svinjine. Kar lično pooblastano koritec je naročila gospa Pavla in dala vanj izvrstati devet luknenj, potem je pa v trgovini izbrala devet najtrdnejših cucičkov.

in jih umetno pritrdirila v luknje korita. In postregla je brez odlaganja svojim lačnim gojencem, tako nežno ročnim in lepo črno marogastim, da bolj srčani biti ne morejo, s toplim mlekom naravnost izpod krajev. Ganila je ljubezen rednica nebogljene sirote, da so zagrabile za dudle in cmakali in cmakali tako glasno, da so jih leteli gledati domači in gostje, ki so se menili o trgovatih pri sosedu Turku in pokušali starino pri Colariču, sorodniku nepozabnega načemačana, pokojnega majorja. Toda stvar ni bila tako lahka, kakor Kolumbovo jajce, premišljevali so in preudarjali, kako rešiti živalce, vendar se je pa v bistrih gorjenjskih možganah Dolenjčica iz Kamnika še o pravem času posvetila misel o leseni svinji, da je bilo rešenih gotove smrtni devet nežnih bitij in bo po tem izumu rešenih še na stotine in tisoče osirotelih svinj širom domovine letos in še generacije dolgo. Seveda se bodo izuma skromne slovenske gospodinje polastili sebični moderni tehniki in bodo svinjo izpopolnili z elektriko, bencinom ali celo z radio ter sploh z mo-

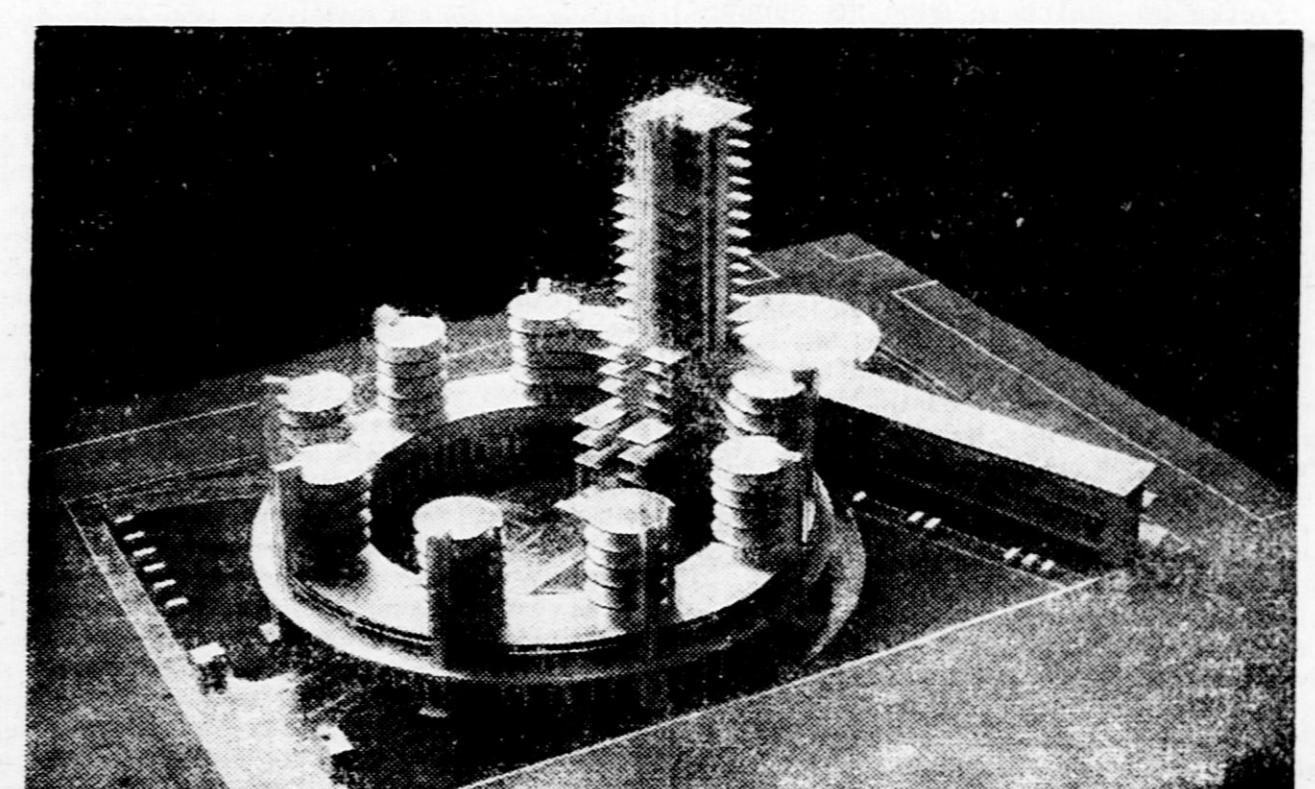
dernimi pridobitvami in šlagerji ter zvočnim filmom, da bo iz pujskov bogove kaj, čufuti bodo pa protokolirali patente in spravili profit.

In v kakšnih okoliščinah si je gospa Pavla moralta beliti glavo! Vsa prepadena je bila, ker je umrl svak in je hitela k smrtni posteli, med tem so po doma posabali na svinjo, da je reva lačna storila konec in ni bilo več pomoči ubogi svinji. Zato so se pa potem morali vrstiti ter noč in dan opravljati dežurno službo pri umetni svinji po vrsti gospa sama, za njo lepa prodajalka Ivanka iz trgovine, nato čvrsta deklica Rezika in hlapce Ferči ter zopet od začetka, ker so s prvega morali vsaki dve uramali po 3 litre toploga mleka v umetni svinji, da so pujski spravili po koncu. No, hvala bogu, sedaj so pujski že na trdnem, jedo radi in se tudi rede, da ne bo skribi za zabelo in klobase, ki se tako pričejo z cvikom iz bližnjih goric. Gospo Pavli čestitamo k uspehu, pujsi se ji pa že sami izkažejo hvaležne za rešilni izum.

A. G.

Problemi moderne arhitekture in arhitekta

Več poezije v arhitekturo — Slika kaže, kako si zamišljajo Rusi moderne stavbe

Slike: Silenkovske upravne poslopje industrijskega podjetja

Ljubljana, 11. oktobra.

Danes priobčujemo k naši

anketni »Problemi moderne arhitekture in arhitekta« odgovor arhitekta Spinčiča:

Manufaktura

Rehord

ALI POZNATE

originalni angleški TRENCHCOAT?
Oglejte si ga v naši trgovini in ga kupite
na obroke.Najboljše blago za oblike, damske in
moške plašče itd.
Posetite nas! Zahtevajte potnika!

Ljubljana, Aleksandrova cesta 8.

Dnevne vesti

— Univerzitetni funkcionari za l. 1930—

1932. V smislu novega univerzitetnega zakona z dne 28. juniju 1930 so bili izvoljeni na univerzi kralja Aleksandra I. v Ljubljani tisti univerzitetni funkcionarji: rektor univerze za študijski leti 1930-31 in 1931-32 ph. et med. dr. Šerk Alfred; dekanji za študijsko leto 1930-31: na filozofski fakulteti: ph. dr. Plemelj Josip, na juridični: iur. dr. Polec Janko, na medicinski: ph. et med. dr. Kansky Egen, na tehnični: ph. dr. Hinterlechner Karol, na teološki: theol. dr. Slavči Matija.

— Razpisane zdravniške službe. Šola naravnega zdravja v Zagrebu razpisuje natečaj za pet zdravnih mest, in sicer v Domu naravnega zdravja v Novi Gradiški dve mestni, v Domu naravnega zdravja v Gospicu eno, v Šoli Naravnega zdravja v Zagrebu pa dve. Prošlo je treba vložiti do 15. novembra, Higijenski zavod v Novem Sadu pa razpisuje natečaj za šef-zdravnika in zobozdravnika na šolski polikliniki v Vel. Kikindi.

— Uspeh analifetskih tečajev v naši vojski. Vojno ministrstvo je ustanovilo že l. 1918. pri vseh vojaških edinicah analifetski tečaje za nepismene rekrute. Po podatkih od l. 1918. do letos je znašalo povprečno število nepismenih rekrutov 30 do 40 odstotkov. Pisati in čitati se jih je načelo vsako leto skoro 90 odstotkov. Leta 1928. je prišlo k vojakom 33.674 nepismenih rekrutov. Pisati in čitati se jih je naučilo 23.633, same čitati pa 3329. Tako jih je ostalo nepismeni skoraj 6712. Iz tega je razvidno, kako važno ulogo igrajo analifetski tečaji v naši vojski.

— Gradnja mostov čez Savo in potok Jesenice. Kr. bankska uprava dravskih banovin razpisuje za prevzem gradnje mostov čez Savo in potok Jesenice na Jesenicah iz kaldrminskoga fonda v skrajšanem roku prvo javno pismeno oferto licitacijo na dan 29. oktobra ob 11. v pisarni županstva mestne občine na Jesenicah. Proračun znaša 456.088,41 Din. Podrobnosti so razvidne z razglasne deske županstva na Jesenicah in tehničnega oddelka banke uprave.

— Za mrtvega proglašen. Okrožno sodišče v Celju je uvedlo postopanje, da se proglaši za mrtvega posestnik Anton Dolinar, pristojen v Zubukovce, ki je odšel že l. 1902. v Nemčijo in ga od l. 1908. pogrešajo.

— Šolska ladja »Jadranske Straže«. Jadranska Straže je naročila za našo vojno mornarico v Hamburgu moderno šolsko ladjo, ki bo izdelana sredi prihodnjega leta. Ta akcija »Jadranske Straže« je velikega naravnega pomena, ker bo naša vojna mornarica s pomočjo šolske ladje vzgajala in vežbala svoj naraščaj. »Jadranska Straže« je zbrala v ta namen že precej denarja, mnogo pa ga še rabi. Zato je sklenila prirediti loterijo pod imenom »loterija centralnega odbora »Jadranske Straže«, Split. Poliedelsko ministrstvo je loterijo dovoljilo. Srečke po 10 Din. se dobre pri administrativnem odsekumu »Jadranske Straže« v Beogradu, Kosmajská 9. Vabimo vse, ki se počajo s prodajo sreček, da to akcijo podpro, občinstvo naj pa pridno sega po srečkah.

— Dopolnilni tečaj za že izvezbanne avtogeniske varlice. Zavod za pospeševanje obrta Zbornice TOI priredil v livanri Tehniške srednje šole v Ljubljani od 28.-31. t. m. poseben avtogenski tečaj za dopolnilne že izvezbanne varlice, ki so tak začetniški tečaj že obiskovalci, odnosno bili zapošljeni del časa z avtogenskim varenjem. Vežbalo se bo varenje na desno, levo, naprej in navpično nad glavo, zvurni šiv kot kontrmkijski element pri železu, bakru, mesingu, aluminiju in zlitinah, dalje kalkulacija in retabilitnost. Pri tem se bo vse vežbanje vršilo po možnosti na komplikiranjih popravilih predmetov, ki spadajo v mehaničko, klujčavnarsko, inštalatersko in strojno stroko. Pozivamo mojstre, pomočnike in tovarniške varlice, ki so že izvezbani in bi se radi v svoji stroki izpolnili, da se priglase neposredno ustemo ali pismeno. Zavod za pospeševanje obrta Zbornice TOI v Ljubljani in sicer najkasneje do 18. t. m. Vsak naj obenem prekrije komplikiranejši predmet iz svoje stroke, da ga pribrije s seboj radi popravila, odnosno vezbanja. Pristojbina znaša za mojstre in delovodje Din 150, za pomočnike pa Din 100. Podrobnejša navodila dobe prijavljencu pismeno.

— Brezplačno popravilo strojev, avtomobilskih blokov, kraterjev itd. Zavod za pospeševanje obrta Zbornice TOI v Ljubljani priredil od 23. do 31. tm. dopolnilni tečaj za že izvezbane avtogeniske varlice. Pri tej prilikai se bodo izvršili tudi komplikiranejša popravila raznih strojev in strojnih delov, avtomobilskih in avtobusnih karterjev in blokov ter raznih drugih podobnih pokvarjenih ali zlomljenih kovinskih konstrukcij iz železa, jekla, aluminija, bakra ali mesinga. Varenje in popravilo se vrši pod vedrom strokovnjaka inženjerja in varilnega mojstra strokovnjaško. Da se morejo debiti primereni predmeti, poziva podpisani zavod industrijske in obrtniške tvrdke, lastnike avtobusov in avtomobilov in ostale imetnike goriomjenjenih predmetov, da pošljijo, odnosno prikeljajo popravilo brezplačno. Zavod bo zahteval samo povračilo za uporabljeni material. Vsak interesent mora priti ob zaključku tečaja sam po poslanim predmetom. Zavod za pospeševanje obrta Zbornice TOI v Ljubljani.

— Brezplačno popravilo strojev, avtomobilskih blokov, kraterjev itd. Zavod za pospeševanje obrta Zbornice TOI v Ljubljani priredil od 23. do 31. tm. dopolnilni tečaj za že izvezbane avtogeniske varlice. Pri tej prilikai se bodo izvršili tudi komplikiranejša popravila raznih strojev in strojnih delov, avtomobilskih in avtobusnih karterjev in blokov ter raznih drugih podobnih pokvarjenih ali zlomljenih kovinskih konstrukcij iz železa, jekla, aluminija, bakra ali mesinga. Varenje in popravilo se vrši pod vedrom strokovnjaka inženjerja in varilnega mojstra strokovnjaško. Da se morejo debiti primereni predmeti, poziva podpisani zavod industrijske in obrtniške tvrdke, lastnike avtobusov in avtomobilov in ostale imetnike goriomjenjenih predmetov, da pošljijo, odnosno prikeljajo popravilo brezplačno. Zavod bo zahteval samo povračilo za uporabljeni material. Vsak interesent mora priti ob zaključku tečaja sam po poslanim predmetom. Zavod za pospeševanje obrta Zbornice TOI v Ljubljani.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo deloma oblačno, da se pa že obeta izboljšanje. Včeraj je bilo po vseh krajih naše države oblačno, v severozapadnih deževno. V dravski banovini smo imeli hude nalige. Padavine so znašale davi ob 7. v Ljubljani 74,4 mm v Mariboru pa 51 mm. Najvišja temperatura je znašala včeraj v Skoplju 24, v Splitu 22, v Beogradu 21, v Sarajevu 20, v Mariboru 15,1. v Ljubljani 12,4. Davi je kazal barometr v Ljubljani 760,9 mm, temperatura je znašala 4 stopnje.

— Pleterine, trikotažo (zimsko perilo), nogavice, rokavice, nacene pri Osvold Debelc, Ljubljana. Pred Škoftijo 15. —

— Profesor Artur Strohschneider živ in zdrav. Nedavno so se širila po nekaterih tukajšnjih časopisih in baje celo v radu dvomljive vesti, da se je priljubljen akrobat prof. Strohschneider ponesečil s sinčkom. Resnici na ljubo ugotavljamo, da so bile vesti gola izmišljotina ali potegevščina. Tajnik tukajšnjega invalidskega udruženja nam je pokazal pismo prof. Strohschneiderja iz Belovarja z dne 8. t. m. v katerem mu poroča v svojih velikih uspehih po naši državi. Pripravljal se na nadaljnjo pot preko Beograda in ga prosi, naj se v njegovem imenu še enkrat najlepše zahvali vsem Ljubljancam in Ljubljancankam.

— Konkurzi in prisilne poravnave. Društvo industrijev in veletrgovcev v Ljubljani, objavlja za čas od 1. do vstetevega 10. tm. slednje statistiko (številke v oklepaju se našajo na isto dobo pretečenega leta): Otvorjeni konkurzi: v dravski banovini 2 (-), v savski banovini — (3), v primorski banovini — (1), v drinski banovini — (2), v zetksi banovini — (1), v dunavski banovini — (2), v moravski banovini 2 (3), v vardarski banovini 2 (9), Beograd, Zemun, Pančevo — (1). Otvorjene prisilne poravnave izven konkurza: v savski banovini 6, v vardarski banovini 1, Beograd, Zemun, Pančevo 1, Odpravljeni konkurzi: v dravski banovini 1 (1), v savski banovini — (2), v drinski banovini 2 (3), v dunavski banovini 5 (3), v moravski banovini 7 (2), v vardarski banovini 3 (1), Beograd, Zemun, Pančevo 3 (1). Odpravljene prisilne poravnave izven konkurza: v dravski banovini 2, v savski banovini 1, v primorski banovini 1, v drinski banovini 1, v dunavski banovini 2, Beograd, Zemun, Parčevo 2.

— Konkurenčna prisilna poravnava. Društvo industrijev in veletrgovcev v Ljubljani, objavlja za čas od 1. do vstetevega 10. tm. slednje statistiko (številke v oklepaju se našajo na isto dobo pretečenega leta): Otvorjeni konkurzi: v savski banovini 6, v vardarski banovini 1, Beograd, Zemun, Pančevo 1, Odpravljeni konkurzi: v dravski banovini 1 (1), v savski banovini — (2), v drinski banovini 2 (3), v dunavski banovini 5 (3), v moravski banovini 7 (2), v vardarski banovini 3 (1), Beograd, Zemun, Pančevo 3 (1). Odpravljene prisilne poravnave izven konkurza: v dravski banovini 2, v savski banovini 1, v primorski banovini 1, v drinski banovini 1, v dunavski banovini 2, Beograd, Zemun, Parčevo 2.

— Austriski najemniški zakonodaj je zaradi novih v pravdorekov na novo ustanovljeni pritožne instance postal tako komplikiran, da se je za inozemske lastnike austrijskih hiš izredno težko spoznati v vprašanjih zvišanja retabilitnosti, smotrene uprave in nakupa ter prodaje austrijskih hišnih posestev. Zveza inozemskih lastnikov austrijskih realitet (Verband ausländischer Eigentümer österreichischer Realitäten Wien I., Johannsgasse 15) je zato uredila lastno informacijsko pisarno, ki daje vsem zunanjim lastnikom austrijskih stanovanjskih hiš v vseh takih vprašanjih brezplačno informacije in jih podpira s svetom in dejanjem.

— Težka nesreča v Zagrebu. V Povilah v Zagrebu se je včeraj popoldne pripetila težka nesreča, katere žrtev je postal 11 letni Ivan Butković. Deček je našel vojaško patrono, s katero se je igral in začel s kamjenjem razbijati po njiju. Prijatelj ga je še opozoril, naj bo previden, toda Butković ga ni hotel poslušati, nenadoma je patrona eksplodiral in drobci so ranili nesrečnega dečka na obeh očehi takoj, da je oslepel.

— Agilno delovanje »Jadranske Straže«. V soboto in nedeljo se bo vršil v Splitu občni zbor »Jadranske Straže«. Iz poročil je razvidno, da je bilo delovanje »Jadranske Straže« v pretekli poslovni dobi zelo agilno in uspešno. V Hamburgu je J. S. načrta parnik za 2 milijona Din. 1 milijon, je že dala na račun. Prihodnje leto bo parnik izročen naši mornarici. Zelo uspešno je bila tudi akcija za vdove in sirote žrtev na »Daksi«. Nabralo se je 1.043.000 Din. »Jadranska Straže« ima sedaj 446 podružnic in 46.671 članov in je ena naših največjih narodno obrambnih organizacij.

— Ženo prodal za 100 Din. 1. avgusta sta se vršala posestnika Božo Kuka in Božo Čugaj s sejma v Kostajnici v domači vas Rosulje. Oba sta se bila precej nalezla božje kapljice in v pijanosti že Čugaj ženo in oba otroka prodal Kuki za 100 Din. Ko je prišel domov, je velel ženi, naj gre h Kuki, češ, da je sam ne more več preživljati. Povedal ji je, da jo je prodal za 100 Din. Žena je pobrala šila in kopita in odšla z obema otrokoma k sosedu Čugaj, ki je prodal še hišo in druge nepremičnine, deček pa zapil. Te dni je pa prišel h Kuka in ukazal ženi, naj se vrne k njemu. Ker ga ni hotela ubogati, je potegnil iz žepa nož in jo težko ranil. Ženo so prepeljali v bolnico, mož je pa moral v zapor.

— Vsakemu in tudi Vam se izplača ogled dospehlih modnih novosti za gospode in dame pri tvrdki NOVAK, Ljubljana, Kongresni trg 15, ker kupite tam dobro in najcenejše.

— Nočne matere morajo skušati vsako zagonitev odpraviti z uporabo naravne »Franz Josefove grenčice«. Predstojniki univerzitetnih ženskih klinik soglasno hvalej pristno »Franz Josefov« vodo, ker se lahko použije in se milo odpirajoči učink zanesljivo pokaže v kratkem času brez neprijetnih stranskih pojavov. »Franz Josefov« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijskih in specijalističnih trgovinah.

Iz Ljubljane

—lj Devetdesetletnico gospa Maksimiliane Šega, vloge predstojnika okrajnega sodišča, praznujejo jutri njeni prijatelji in prijateljice v najožjem krogu, ker so se že vsi njeni bližji sorodniki razen sina g. Viktorja Šega, kateheta na državnem zavodu za gluheneme, preselili v večnost in niso dosegli niti 40 leta, ona pa se radiu tako častitljive starosti. Leta so sicer visoka, a simpatična mamica je še vedno bistra, čila in zdrava, da se natančno spominjajo vse podrobnosti svoje dolge poti po tem svetu, prebira pa redno z največjim zanimanjem tudi se časopise in se zanimala za vsako malenkost današnjih časov. Trdna je še tako, da hodi brez palice in opore po stanovanju, jutri ob svojem 90. rojstnem dnevu se pa osreči in gre v cerkev zahvalit se bogu za tako bogato ji odštejela leta. Dobri gospoj tudi naše iskrene čestitke!

DANES V SOBOTO ZVEČER V KAZINI OTVORITVENI

Plesni večer z revijo
vseh letosnjih družabnih plesov, katerega priredi plesni mojster g. Jenko.

MERKUR — JAZZBAND

Posebnih vabil se ne razpošilja. — Obleka večerna.

— Posipanje cest v mestu in predmetih. Te dni so posuli Rovhovcev in Škoftijo (do križišča Sv. Petra ceste), cesto v Prisojni ulici, sedaj pa nasipajo cesto v Slovenski ulici. Sporedno s tem dela in utjuje cestiske proti parni valjar. Ker je dozad zadnjih časov zemljo temeljito namočil, se gramoč pod pritisom valjarja z lahkoto udira v tla.

—lj Na Vidovdanski cesti snažijo delavci glavni cesti.

—lj Olepšava hiš. Te dni so prebarvali zidarji na Vidovdanski cesti — rumensko belo — vsa poslopja, ki so last Hiralnice Sv. Jožefa, ravno tako tudi pritlično poslopje na nasproti strani, kjer so nastanjene moški hirali. Radi te prenovitve omenjenih poslopij je pridobila leva fronta na tej cesti prav litno lice in moderno olepšava. V Komenskega ulici je Veselova hiša (stev. 8) istotako moderno in okusno renovirana.

—lj Pred mestne hiše — tlakovane hodnike! Naš gradbeni urad se grozno bojni hodnikov, dočim na gospodarje boli pazi, da se drže predpisov stavbnega reda! Mestna občina je dala ob Ahaclevi cesti zgraditi tri nadstropno stanovanjsko hišo, ki se zdaj po štirih letih nima asfaltiranih ali vsoj kamenitih hodnikov, večino iz — izanskih plasti! Plinarna z dvema hišama ob Resljevi cesti, je tudi brez potrebnih (asfaltnih ali kamnitih) hodnikov; ista pomankljivost se vidi tudi pri novih mestnih vilah, za artiljerijsko vojašnico.

—lj Na današnjem živilskem trgu je bil prav razpoložen tržnega dne, dočim je vladalo ves teden mrtvilo. Blaga je bilo izredno mnogo, tako da nekateri branjevki niso dobile niti tržnih miz ter so blago razložile kar po tleh. — Cob je bilo zelo malo, jurički 6 Din merica, tem več pa je bilo kostanja in jabolk. Kostanja ne prodajo mnogo, liter stane 2,50—3,50 Din. Jabolka so bila še precej lepa po 6 Din kg, slabša so stala 3—5 Din kg. Grozdje je bilo dolga vrsta v celi širini trga, največ smerdevskega, kg je stal 6—7 Din. Paprike je bila cela gora in so tudi precej prodali, 6 komadov stane 1 Din. Opazalo se je, da je pričelo primanjkovati salate, bilo jo je mnogo manj kakor navadno in so poedine, ne posebno velike glave prodajali po 1 Din. Tudi kumar je bilo izredno malo in še te so bile drobne, po 0,75 Din kos. Stročji fižol ře bila še precej lepa po 6 Din kg. Slatka so stala 3—5 Din kg. Grozdje je bilo dolga vrsta v celi širini trga, največ smerdevskega, kg je stal 6—7 Din. Paprike je bila cela gora in so tudi precej prodali, 6 komadov stane 1 Din. Opazalo se je, da je pričelo primanjkovati salate, bilo jo je mnogo manj kak

Helij plin bodočnosti

Kako se pridobiva helij in kakšne prednosti ima pred vodikom —
Zakaj Angleži niso napolnili svojega zrakoplova s helijem

Katastrofa angleškega zrakoplova »R 101« ali vsaj devet desetin strašnih posledic gre na račun gorljivega vodika. Brez požara in eksplozije bi ne bi bilo 50 mrtvih, morda bi jih ne bilo niti pet. Zato se človek nehoti vprašuje, zakaj zrakoplov ni bil napolnjen s helijem, s plinom, ki ne gori? Helij še ni dolgo uveden v letalstvu, ker pridobivanje tega plina v večjih množinah še ni posebno dolgo znano. V Ullmanov Enciklopediji tehnične kemije, ki je izšla l. 1914, je doslovno rečeno: Helij se rabi uspešno za polnjenje plinskih topomerov, za določanje spektra in za polnjenje cevk za preizkušanje močnega električnega izzarevanja. Samo kot posebnost omenjam, da je padel tudi predlog, naj bi se polnili s helijem zrakoplovi.

Leta 1916 je bil v glavnem štabu angleške admiralitete alarm. Dotlej so bile namreč proti Zeppelinom zanesljivo orozje zažigalne bombe in eksplozivne krogle. Nekega dne je pa prišla vest, da je zadebel Zeppelin več eksplozivnih krogel, pa se navzdic temu ni vnel. Angleška admiraliteta se je obrnila na slavnega kemika W. Ramsaya z vprašanjem, če je v naravi plin, ki je znatno lažji od zraka, pa ne gori. In če pozna kemija tak plin, naj bi ga učenjak označil in pridobil ne glede na ceno.

W. Ramsay, ki je odkril pridobivanje helija iz tako zvanega cleveita, je pa vedel, da je cleveita v Ameriki mnogo in zato se je obrnil na svojega ameriškega kolega, tudi slavnega kemika dr. Moora. To je bilo l. 1916, ko je bila Amerika še neutralna. Dr. Moor je bil prepovedano poseči v svetovno vojno in zato ni mogel sporočiti v Anglijo, kar je vedel, da se namreč pečata v Ameriki že od l. 1907 kemika Cady in Mac Farland z znanstveno zanimivim problemom — s pridobivanjem helija iz rudniških plinov in iz plinov, ki puhte iz zemlje obenem z nafto. Tako je bilo n. pr. v vrelcih naft v Kansu s poldrugi odstotek helija, kar pomeni izredno mnogo, če pomislimo, da je v 100 litrih zraka samo 15 stotink kubičnih centimetra tega plina. Vsa predvojna svetovna producija helija je znašala 5 kubičnih čevljev. To je malenkost, ki seveda v zrakoplovstvu sploh ne pride v poštev.

Amerika je posegla v svetovno vojno. Ameriški in angleški kemiki so našli nove metode pridobivanja helija. Helij ima sicer eno slabu stran, a še ta je nezadorna. Dočim nese en kubični meter vodika 1 kg 120 gramov, nese ista množina helija samo 1 kg 115 gramov. Največji pionir helija prof. doktor Moor je izjavil na predavanju leta 1922 v Pragi: Pred petimi leti smo mislili, da bomo prej obložili washingtonski Kapitol s pravimi brillanti, nega napolnili zrakoplov s helijem. Zdaj pa znaša svetovna produkcija helija že 25 milijonov kubičnih čevljev.

Anglija se je najbrž odločila pri svojem zrakoplovu za vodik zato, ker ga je imela sama dovolj. Anglija namreč nima nafta, niti uranovih mineralij, v katerih je helij. In Anglija noče biti odvisna od uvoza, ki bi bil v primeru vojne pod kontrolo onih držav, kjer imajo nafto ali uranove mineralije. Samo tako se da pojasniti, da se ne rabijo helij za polnjenje zrakoplovov v državah, ki je napravila prvi korak k pridobivanju tega plina v večjih množinah. Angleški strokovnjaki so se najbrž zanašali na konstrukcijo zrakoplova v trdneh prepicah, da je nevarnost eksplozije izključena. Praksa je pa pokazala, da so bili v usodni zmoti.

Helij spada med tako zvane redke pline, ki ima v primeru z vodikom to veliko prednost, da sploh ne gori. Odprli so ta plin že l. 1897, toda še moderno zrakoplovstvo je pokazalo, kako velikega praktičnega pomena je. Helij je brez barve in vonja, približno 7krat lažji od zraka. Vodik je sicer še dva krat lažji od helija, toda nosnost helija je kot rečeno samo za spoznanje manjša od nosnosti vodika. Če je zra-

koplov napolnjen z vodikom, je treba s posebnimi ventilimi regulirati pritisk plina. Ko se zrakoplov dvigne v plasti redkejšega zraka, začne prevladovati pritisk zaprtega vodika nad zunanjim pritiskom vedno redkejšega zraka. S tem se naprej tako zvanji baloneti, to so notranje celice zrakoplova, in z njihovim rastčim obsegom narašča tudi pritisk na obod zrakoplova. Del vodika je treba skozi ventile izpuščati, sicer bi zrakoplov razneslo. Z izpuščanjem vodika pa nastaja okrog zrakoplova eksplozivni plin, zmes vodika in zraka. Zadostuje najmanjša iskrica in takoj nastane strahovita katastrofa. Vodik sam na sebi je velika nevernost, katero nosi s seboj zrakoplov. Če bi bil zrakoplov »R 101« napolnjen s helijem, bi se bil samo razbil ob tla. Žrtve bi bilo mnogo manj, ker bi ne bil nihče zgorel. Eksplozija vodika in zraka obenem iz eksplozije v rezervoarjih je bila tako silna, da je razmetalde zrakoplova daleč naokrog.

Ameriška mornarica ima že zdaj več s helijem napolnjenih zrakoplovov. Najbolj znan je »Los Angeles«, bivši »Zeppelin 126«, izročen Ameriki na račun nemški paracij. S helijem napolnjeni zrakoplovi so tudi ideal Angležev in Nemcev, ki si jih doslej niso mogli privoščiti, ker nimajo doma dovolj helija. Helij je v prvi vrsti v zraku, kjer ga je pa tako malo, da bi se pridobivanje ne izplačalo. Na 250 kubičnih metrov zraka odpade komaj en kubični meter helija. Največ helija je v plinih, ki puhte iz zemlje v ameriški državi Texas. Država je takoj zasegla dotično zemljišče in zdaj ima Amerika največ helija na svetu. Do l. 1922 so pridobivali helij samo v znanstvenih laboratorijskih in 1 kubični meter je veljal 50.000 dolarjev. Leta 1922 so pa začeli v Texasu blizu mesta Ammarille pridobivati helij v velikih množinah in še istega leta je padla cena na 150 dolarjev. Zdaj stane 1 kubični meter helija komaj 1 dollar. V 10 kubičnih metrih plinov, ki puhte iz zemlje v Texasu, je približno 2 kubična metra helija. Helij pridobivajo na ta način, da ohlade pline na 150 stopinj pod ničlo. Vsi drugi plini se izpremene pri tej temperaturi v tekočino, samo helij ostane plin.

Po katastrofi »R 101« začno morda Američani prodajati Angležem helij. Nemci bi radi pridobivali toliko helija, da bi jim ga ne bilo treba uvažati. Pridobivajo ga v prvi vrsti iz monasitovskega peska, na katerega naletimo v Indiji in v Braziliji. Pri segrevanju tega peska izpuštuje helij. Ne da se pa še reči, ali bo ta način pridobivanja večjega pomena za gradnjo zrakoplovov. Gotovalo pa je, da je helij plin bodočnosti in da bo še bodočnost pokazala, kako važen je za zrakoplovstvo.

Beračenje najboljši poklic

V Liverpoolu je izvršil te dni samomor Gilbert Hansom, o katerem se je šele po smrti zvedelo, da je bil berač po poklicu. Zapustil je pismo, v katerem pravi, da je segel po samomorski orozju zato, ker je bil že sit dvojnega življenja. V pismu pravi mod drugim: »Celih 10 let sem bil poklicni berač. Iz lastne izkušnje vem, da je beračenje v Angliji zdaj eden najboljših poklicov.«

Hansom je živel s svojo nevesto v dobrih gmotnih razmerah in ji ni priznal svoj pravki poklic. Berač ni po Liverpoolu, temveč po Manchesteru, kamor se je vozil vsak teden trikrat. V pismu omenja tudi te izlete in pravje: »Bzhiali smo se v neki restavraciji, kjer smo se pripravljali na pohod po mestu. Eden moj prijatelj si je na hitro roko sešil iz starih cunj razcapano obleko, na katero je obesil tablico z napisom, da se je udeležil svetovne vojne in da živi sedaj v strašni bedi. Ker ni bil obrit, je vzbujal še večje sočutje. Vsak dan je priberač vsaj en funt (okrog 270 Din). Drugi mo-

kie imam imenitno lekarstvo za njo. A, tu! Boliglavova Bolečinosmrт. Neobhodno potrebno lekarstvo pri išiasu, revmatizmu in podobnih bolezni. Dve žlici v vodi štirikrat na dan po obedu. — Vrnil se je k Jeanni in ji stisnil v roko stekleničko s kričečo etiketo. — Evo vam! Naj vzzame nekaj žlic tega lekarstva, pa bo zopet zdrava ko riba.

— Hvala, gospod, — je dejal Jeanne tako hvaležno, kakor da je bilo v nevarnosti njen lastno življenje. Ko je pa že držala steklenico v roki, se je spomnila, da drži tudi v drugi roki nekaj. — Tu so vaši čevlji, gospod, — je priponnila in mu pomolila pošvedrane škarpe.

— Hvala, — je dejal Hopper in vzel čevlje. — Torej ne pozabite: dve žlici štirikrat na dan in — oh, poglejte, moji čevlji niso osnaženi.

Jeanne seveda ni bila pripravljena na tako vprašanje in zato je zajecila:

— Ima... ima bolečine v križu... toda to ni nič...

Hopper je tlesknil s prsti in zmajal z glavo.

— Saj ni nikjer rečeno, da ne more postati nevarno. Bolečine v križu? Morda je revmatizem? Sicer pa znam izlečiti vsako bolezen v hrbtu.

Odprilj se je k svoji lekarini in začel prestavljanje stekleničice. — Tu ne-

prijatelj, ki ima samo eno roko, je priberač v eni restavraciji okrog 50 šilingov (700 Din).

Hansom omenja v pismu še enega beračkega magnata, ki hodi s psom in nosi črna očala, da bi ljudje mislili, da je slep. Pol ure priberač ta mož do 16 šilingov. Resnični berač, ki se omejuje samo na beračenje pred gledališčem, ima nad en funt (270 Din) dnevni dohodkov. Med londonskimi berači je celo magnat brez rok, ki priberač toliko, da se vozi v krasnem avtomobilu in da lahko preživi vsako leto počitnice v Parizu.

»Upam, — zaključuje Hansom svoje pismo, »da bo občinstvo v bodoge bolj previdno z berači in da bo našlo kak drug način, kako pomagati siromškom, ki so pomoči res potreben. Dosej se pobasi resničnim revezem namenjeno miloščino navadno spretni sleparji. Celo onim beračem, ki niso tako srečni, da bi lahko stali in berači na prometnih križiščih, se godi bolje kakor navadnim delavcem, posebno če so brezposeln. A takih imamo v Angliji zdaj na milijone.«

Najvažnejši zgodovinski dogodki

Ameriški list »Foram« se je obrnil na mnoge odlične može s prošnjo, naj mu navedejo 12 zgodovinskih dogodkov, ki so po njihovem mnenju odločilno vplivali na razvoj zgodovine. Odgovorili so zaenkrat samo Henryk van Loon, Duront in H. G. Wells. Henryk van Loon navaja naslednjih 12 najvažnejših zgodovinskih dogodkov:

1. Leta 2200 pred Kr. izdaja zakonika kralja Hammuratisa, kralja prve babilonske dinastije. Ta zakonik je najstarejša priča praktične pravne veče.

2. Leta 490 pr. Kr. maratonska bitka, v kateri se je odločila osoda Evrope, ki je postal svobodna, a bi bila sicer vazal Azije.

3. Leta 323 pr. Kr. smrt Aleksandra Velikega.

4. Leta 202 pr. Kr. bitka pri Zami, kjer je padla odločilna gospodstvo Rima nad Kartago.

5. Kristusovo rojstvo.

6. Leta 622, leta selitve Mohameda iz Mekke v Medino, začetek islamskega kalederja.

7. Leta 1354, ko se je prvi rabil smodnik.

8. Leta 1517, nastop Luthra v Wittenbergu, kjer je bilo pribitih na vrata grajske kapele 95 tez.

9. Leta 1688, osvobodenje Dunaja od Turkov.

10. Leta 1769, James Watte je izumil parni stroj.

11. Smrt Mirabeaua, ki je bil edini mož, ki bi bil po Loonovem mnenju lahko rešil francoski prestol.

12. Za najvažnejše leto naše dobe priznava Loon leta 1917, ko je padla v Rusiji vrla Kerenskoga.

Za prvi sovjetski zrakoplov

Zanimanje za gradnjo zrakoplovov je v sovjetski Rusiji od dne do dne večje. Kakor smo že poročali, se bo imenoval prvi sovjetski zrakoplov »Pravda« po oficijslem glasilu ruske komunistične stranke, ki je ob posetu »Grofa Zeppelinu« v Moskvi prva sprózila misel, da mora začeti tudi Rusija graditi zrakoplove. Zaenkrat zbirajo samo prostovoljne prispevke in odzvali so se večinoma samo delavci po tovarnah, vendar je pa tudi ta na privatni inicijativi in požrtvovanosti slovencev akcija zelo uspešna. Vlada sama odnosno komunistična stranka najbrž ne bo posegla oficijelno v to akcijo, ker hoča očividno prepustiti zbirjanje denarnih sredstev za prvi zrakoplov javnosti, da se pokaže, koliko je razumevanja za zrakoplovstvo in da li so mase dorasle takim problemom.

Zanimanje za gradnjo zrakoplovov je kot rečeno v Rusiji po posetu »Grofa Zeppelinu« zelo veliko. V državni banki je otvorjen tekoči račun prvega sovjetskega zrakoplova in v 17 dneh

Kazi vedno Tvoje lepe zobe

in ohrani jih zdrave in biserno bele z dnevno uporabo skozi 40 let preizkušene zobne paste

**Sargov
KALODONT
Lepši zobje**

zdravnikov, ko so našli v želodcu operirane kmetice operacijske škarjice. Zdravnik jih je bil pred petimi leti požabil v njenem trebuhi. Želodec drugači ni bil poškodovan, samo želodčni sok je močno razjedel škarjice. Kmetica je ostala v bolnici, da se ji je rana zacelila, ko so ji pa povedali, da se lahko vrne domov, je začela pravljati. »To, da sem nosila pet let v želodcu škarjice, bi še šlo, je dejala, »toda kako pridem do tega, da moram zdravnikovo pozabljenost še plačati. Toda protesti niso nič pomagali, za operacijo in oskrbo je morala plačati 4000 lemov.

Ordinacija.

Zdravnik: Več vitaminov potrebuje, mož.

Bolnik: Ze prav, toda kaj ko porabi žena vse za etamine?

Zenski čari.

— Tvoja žena ima na licu dražnojamico. Menda si jo vzel zaradi te jamice.

— Deloma zavoljo te, še bolj zavoljo velikej same, polne premoga, katero ima njen oče.

Odprla so se vrata in vstopil je Gibbs.

Statistiki in njim podobni stvari, ki bi se mogli ukvarjati s pametnejšimi rečimi, pravijo, da porabi povprečen človek v tednu tri ure in pol za svojo jutranjo toaleto, kar pomeni (dober matematik lahko sam izračuna), da porabi navaden zemljani v nasprotju z bradatimi v letu cel teden za dolgočasni obred kopanja, oblačenja in britja. Ne da se domnevati, da bi bila Jeanne obdelala ta problem po vseh podrobnosti, toda nekam podzaveden je računalna s tem, da bo imela pred Gibbsom vsaj pol ure mir, če igzine za vratni kopalnici. Žal pa ni mogla pričakovati, da bo Gibbs, ki se je bril prejšnji večer, britje zjutraj črtal s svojega programa. Tudi ni mogla slutiti, da pride k svojemu prijatelju v samem perlinu in v zeleni svileni pižami. Vedenja je sicer, da se je treba požuriti, ni pa slutila, da se tako mudri. Nepričakovani razvoj dogodkov jo je tako iznenadil, da ji je zaprlo sapo in da se celo ganiti ni mogla. Stala je ko pribita in topo gledala prišleca.

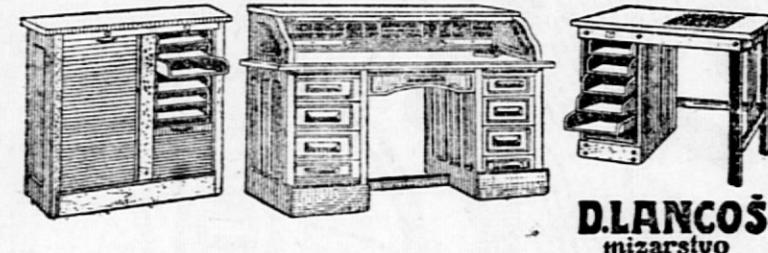
— Halo, Gibbs, — je dejal Hoppe. — Hitro ste opravili. Pravkar sem naročil obed. Kaj — kaj je? Gibbs je namreč obstal pri vratih in gledal Jeanno tako presenečeno, kakor da vidi prikazen.

Jeanne se je ponjeno umaknila in nič ne bi se slutil, da je gojila tisti hip edino željo: pobiti Hopperja s stolom na tla, kakor je bila kresnila Petra Cardinala s ponvio. Šlo je pa samo za to, da pr

M. Geršak
Ljubljana
kupuje
suhe šobe
fižoli in orehe po
najvišji dnevni ceni;

IZDELAVA VSAKOVSTNIH ŠPECIJALNIH PISARNIŠKIH MOBILIJ
DELO SOLIDNO IN GARANTIRANO, CENE KONKURENČNE.

DLANCOŠ
mizarstvo
WOLFOVA 12.

NAJMODERNEJSE VZORCE
ZAVES in PERILA
namiznih in kuhinjskih garnitur veze najfineje in najceneje

MATEK & MIKEŠ, LJUBLJANA
DALMATINOVA 13.

Entlanje, ažuriranje, predtiskanje tako, »BREDA« žepni
ročni komad 2 Din.

Polne grudi
napeta meča
oblikovno lepe, napete, očarljive dražestvi razvija
pri damah vsake starosti po zdravnikih priporočena »IDEAL« miskura. Nerazvite, suhe grudi
privede naglo do krasnega razvijanja in trdnosti.
Že po 2 tednih uporabe se pokaže — kot izpricujejo številne
zahvalnice — ocividna napetost in zaokroženost. Mršave par-
tije vrata dobijo kmalu mameče mehke linije. Ven moleče kosti
izginejo. Suha bedra se z »IDEAL« naglo okrepe. Jamstvo:
denar nazaj, če ni uspeha. — Cena 12 Din, 3 steklenice 24 Din.
Dr. Nic. Kemény, Košice B, poštni predal 12/B 26, ČSR.

Iščemo

spretnega strokovnjaka tkalske stroke. Ponudniki,
ki razpolagajo s temeljitimi izkušnjami in dobrimi
izpričevali, naj se pod šifro C 2810 G 1 obrnejo na:

Publicitas ZÜRICH (Schweiz)

Ivan Novak

ZALOGA POHIŠTVA
strojno mizarstvo

VIŽMARJE
ŠT. VID NAD LJUBLJANO

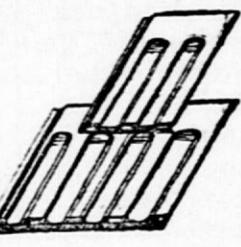
se priporoča za izvršitev stavbnih in pohištvenih del.

DELO SOLIDNO. POSTREZBA TOCNA. CENE ZMERNE.

Opeko in strešnike

vseh vrst za zidavo hiš, iz zmanj Karlov-
skih opekarji »ILOVAC«, dobavlja fran-
ko vsaka postaja po konkurenčnih cenah,
same

»EKONOM«, generalno zastopstvo za
Dravsko banovino, Ljubljana, Kolodvor-
ska ulica št. 7.

Neprijeten duh ust

je zoprni. Zobje slabe barve kvarijo najlepši obraz. Ob-
hibi odstranite pri enkratni vporabi krasno osvejujoče
Chlorodont-paste. Zobje dobijo krasen sijaj slonovine,
posebno pri vporabi zobčaste ščetke, ker ista čisti zobje
tudi na njih stranicah. Gnili ostanki jedi med zobjmi, ki
povzročajo neprijeten duh ust, se s tem temeljito
odstranijo. Poskušajte najprej z malo tubo. Chlorodont
ščetka za otroke, za dame (mekhe ščetke), za gospode
(trde ščetine). Pristno samo v originalnem modro-
zelenem omotu z napisom Chlorodont. Dobiva se
povsed. — Leo-Werke A. G., proizvodnja in zastopstvo
v Jugoslaviji: Tvorница Zlatorog, Maribor. 7

Lovske puške

Borbete, browning pištole, pištole za strašenje psov, lov-
ske in ribiške potrebščine ima vedno v zalogi

F. K. KAISER. puškar,
Ljubljana, Kongresni trg štev. 9

BLAGO ZA JESEN

ANGLESKO IN ČESKO NAJ-
NOVEJŠI VZORCI: MODNE
BARVE: SPEC. KVALITETE:
KUPONI ZA POSAMEZNE
OBLEKE, SUKNJE, DAMSKIE
PLASČE

Kongresni trg 15

nasproti nunske cerkve

V VELIKI IZBIRI IN NAJCENEJE PRI TVRDKI

NOVAK • LJUBLJANA

Najcenejše otomane so pri tapetniku

SITAR KAROL

LJUBLJANA, Wolfsova ulica 12 — Oražnov dijaški dom (na dvorišču)
Najsolidnejša izdelava vseh v stroku spadajočih tapetniških izdelkov po konkurenčnih
cenah, in to: spodine modroce na peresih Din 300.—, zgornje Din 240.—, otomane
570.— do 850.— Din. Izdelujem sparne divane in turške otomane najmodernejših
kreacij, fotelje in klubske garniture v usnu in blagu. — Na deželo pošiljam po pisme-
nem naročilu. — Popravila točno in najceneje. — Zahtevajte vzorce! 13474

>Mali oglasi<

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakom
Za odgovor znaku! — Na vprašanje brez znaka ne
odgovarjam. — Najmanjši oglas Din 5—

KUHARICO
spretno v vseh domačih poslih,
starost do 30 let, sprejemam ta-
koj. Geršak, Prečna ulica 4.
2633

POČAKATI OD 13.—14.
Cas poveličuje. L. B. g. 2625

MLIN ZA KAVO
na električni pogon, kakor tu-
di valne ventilatorje elektromotore prodam. Franc Perčinič,
Gospodovska 16. 2627

POESTVA, GOZDOVE,
hiše, gostilne, trgovine, mlince,
zage. Nakup, prodaja, najem,
zamenjava. Najcenejše, najso-
lidnejše pri posredovalnici Mar-
stan*, Maribor, Koroška c. 10.
Ponudbe brezplačno. 2631

PLEBISCITNE ZNAME
s poštnim žigom s plebiscitne-
ga ozemlja in z dne plebisci-
ta, 30. velikih in 10 malih se-
riji, prodam; ponudbe pod »Naj-
višji ponudek« na oglasni od-
delek »Slov. Naroda«. 2626

VAŠO USODO 1931.
in še to leto v osebnih, druži-
nskih, gospodarskih zadevah iz-
veste potom: »Marstan po-
svetovalnica Maribor, Koroška
10. Vpisnila 10 Din, 3 znameke
2630

GOSPODINJO ALI ŽENO
(tudi ločeno) srednje starosti,
prijetne zumanjosti, z malim
posetovom ali: gostilno, trgovino
išče jugoslovenski izselje-
nec s prihrankom, hrepeneč po
domu v domovini Polnonslavne
ponudbe (slika začeljena)
pod »Zaupno-tujina na po-
svetovalnico »Marstan«, Mari-
bor. 2632

GOŠČNINA
s poštnim žigom s plebiscitne-
ga ozemlja in z dne plebisci-
ta, 30. velikih in 10 malih se-
riji, prodam; ponudbe pod »Naj-
višji ponudek« na oglasni od-
delek »Slov. Naroda«. 2626

Klavirji!

Svarjan pred nakupom navide-
za blaga, cenih klavirjev!

Kupujte na obroke

od Din 400.—

prve svetovne fabrike: Bösen-
dorfer, Steinway, Förster Höglz.
Stingl original, ki so nesporno
najboljši (lahka, prečinja mehani-
nika). Prodaja jih izkupno le sod
izvedene in biv. učit. Glasbene
Maticne

Alfonz Breznik
Mestni trg 3
Najcenejša posopevalnica.

Krušno moko
in vse mlevske izdelke ved-
no sveže dobite pri

A. & M. ZORMAN
Stari trg 32. Ljubljana.

Ako želite kupiti

NA OBROKE

obrnite se na

Kreditno združno
detailnih trgovcev
r. z. z. o. z. v Ljubljani

peci

Velika zaloga samo

Ing. Guzelj

Ljubljana - Šiška

Belačka ul. 4. Celovška

cesta 58

Telefon 3252

Kobilica Avgust
tapetnik in dekorater, Ljubljana
Dunajska cesta 25, vhod Dvořakovova ulica 3
dvorišče (Tönniesova hiša)

Sprejema vsa tapetniška dela. Strokovno po-
laganje linoleja. Zaloga žimnic, zime itd.

Točna in solidna izdelava, nižke cene

Elektrotehnično podjetje

Ivan Mihelčič
Ljubljana, Boršnikov trg 1

naznanja cenjenemu občinstvu, da se je sedaj preselil tudi s stanovanjem na
BORŠNIKOV TRG ŠTEV. 1 ter prosi vse odjemalce, naj se obračajo odslej
izključno na ta naslov in telefonsko številko 2704.

Priporočam se za nadaljnjo naklonjenost

Ivan Mihelčič,
elektrotehnično podjetje.

Damske obleke

dopolnjujoče
popoldanske
večerne!
Dunajski
in pariški
modek.
Delka izbera
najnižje cene
Oglejte si
božato založo!

Dvokolesa, motorji, šivalni stroji.

otreški in igračni voziščki,
pneumatika, posamezni de-
le. Velika izbira, najnižje
cene. Prodaja na obroke.
Ceniki franko.

„Tribuna“ F. B. L.
tovarna dvokoles in otroških vozičkov,
LJUBLJANA, KARLOVSKA CESTA ŠTEV 4.

Fotoografske povečave slik

za preprodajalce, v najboljši izdelavi, poceni pri
ZAVODU ZA POVEČAVANJE FOTOGRAFSKIH SLIK
Richard Sterzer, Wien X.,
Faoritenstrasse 150.

ki se neomejeno obdrže ob vlažnem
vremenu in potenju, dosežejo dame in
gospodje brez škarji-kodralk s Hel-
esencem za kodranje las. Tudi najme-
njo glavico olepša Hela, tako da je vsaka ondalacija odveč.
Velik prihranek na čas in denarju in obenem pospešuje rast
las. — Pogled v zrcalo Vas bo navdušil. Takoj po uporabi
polnost ondaliranih las, dražestne frizure. Mnogo zahvalnic.
Posebno umetnice-igralko so polne hvale. — Cena Din 12.—
3 steklenice Din 25.—, 6 steklenic Din 40.—

Dr. Nic. Kemény, Košice H, poštni predal 12/226, ČSR.

Dražestne šodre

ki se neomejeno obdrže ob vlažnem
vremenu in potenju, dosežejo dame in
gospodje brez škarji-kodralk s Hel-
esencem za kodranje las. Tudi najme-
njo glavico olepša Hela, tako da je vsaka ondalacija odveč.
Velik prihranek na čas in denarju in obenem pospešuje rast
las. — Pogled v zrcalo Vas bo navdušil. Takoj po uporabi
polnost ondaliranih las, dražestne frizure. Mnogo zahvalnic.
Posebno umetnice-igralko so polne hvale. — Cena Din 12.—
3 steklenice Din 25.—, 6 steklenic Din 40.—

Dr. Nic. Kemény, Košice H, poštni predal 12/226, ČSR.

Prevažanje

vsakovrstnega blaga, bodisi kuriva, strojev, selitve itd. v
Ljubljani in izven Ljubljane z vozovi na konjsko uprego
kakor tudi s tremi najmodernejšimi tovornimi avtomobili
po dve-, tri- in sedem ton nosilnosti prevzema

SPEDICIJA TURK, LJUBLJANA, Masarykova cesta 9.
Telefon interurban 2157. 81/T

Nudimo kot dobro priliko nakupa:

Mešano naravno drobno perje . . . kg Din 18.—
Pisano kurje drobno, novo perje . . . > 25.—
Rumeno kurje drobno, novo perje . . . > 35.—
Puljeno naravno mešano novo perje . . . > 40.—
Cisto belo kurje drobno perje . . . > 58.—
Puljeno gosje perje, puh itd.

Perje je v vrečkah po ½, 1 in 2 kg.
Odjemalcem zunaj Zagreba pošiljamo na zahtevo od vseh
vrste brezplačne vzorce.

Naj zahteva, kdor ga še nima, naš novi zimski katalog.
V njem dobite na 108 velikih straneh obsežno izbiro predmetov,
potrebnih za vas in vašo hišo.

Trgovska in odpredma hiša
Kastner i Öhler, Zagreb, Ilica 4

Najboljši brnski blažovi

Zajamčeno čistovolnene

moške in damske blagove

zadnjih novosti za

jesensko in zimsko sezijo

razpošilja starorenomirana zaloga tvornice sukna

</